

Forslag

til

Lov om ændringer af lov om folkeskolen.

Fremsat den 21. november 1957 af *undervisningsministeren*.

I lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen, således som denne er ændret ved lovene nr. 570 af 31. oktober 1940, nr. 96 af 15. marts 1946, nr. 414 af 12. juli 1946, nr. 194 af 4. juni 1947, nr. 263 af 27. maj 1950 og nr. 220 af 11. juni 1954, foretages følgende ændringer:

§ 1.

Lovens § 1, stk. 1 affattes således:

„Folkeskolen er den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de klasser, der i medfør af nærværende lov slutter sig hertil.“

§ 2.

Lovens § 2 affattes således:

„*Stk. 1.* Folkeskolen består af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og kan desuden omfatte en eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen.

Stk. 2. For børn, der på grund af talevanskeligheder, svagt syn, svag hørelse, små evner eller læsevanskeligheder ikke med tilstrækkeligt udbytte kan følge den almindelige undervisning, indrettes der særundervisning.

Stk. 3. Skoler eller dele af skoler kan som centralskoler være fælles for flere skole-distrikter eller flere kommuner.

Stk. 4. De for købstadskolen gældende regler med hensyn til skolens ledelse og lærerlønningerne gælder også for folkeskoler på landet, der omfatter en hovedskole med mindst een klasse for hver årgang

senest fra 6. årgang og opefter og en realafdeling, og kan ved bestemmelse på skoleplanen indføres også for andre folkeskoler på landet.“

§ 3.

Lovens § 3 affattes således:

„*Stk. 1.* Enhver kommune og ethvert skoleforbund har pligt til at indrette hovedskoleundervisning for det 8. skoleår, når der i kommunen henholdsvis fra vedkommende skoleforbunds område melder sig mindst 10 elever til undervisningen. Kommuner, der ikke — alene eller gennem skoleforbund — har indrettet hovedskoleundervisning for det 8. skoleår, skal efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler afholde udgifterne til undervisning og læremidler for de i vedkommende kommune hjemmehørende børn, der i det 8. skoleår følger hovedskoleundervisning i en anden kommunes skole eller følger undervisningen på et kursus af mindst 5 måneders varighed på en i henhold til lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsskoler m. v. anerkendt efterskole eller ungdomskostskole, for efterskolernes og ungdomskostskolernes vedkommende dog kun i det omfang, hvori udgifterne ikke dækkes gennem de i loven om ungdomsundervisning m. v. fastsatte tilskud.

Stk. 2. Enhver kommune har pligt til at sørge for vederlagsfri undervisning i en realafdeling for de i kommunen hjemmehørende børn, hvis forældre begærer det, enten således at kommunen — alene eller gennem skoleforbund — indretter en realafdeling, eller således at kommunen efter nærmere

af undervisningsministeren fastsatte regler betaler læremidlerne og undervisningen af børnene i en anden kommunes (skoleforbunds) realafdeling.

Stk. 3. Enhver kommune og ethvert skoleforbund, der har indrettet hovedskoleundervisning for det 8. skoleår eller realafdeling, har i det omfang, hvori pladsforholdene tillader det, pligt til i de pågældende klasser at modtage elever med hjemsted i kommuner, der ikke selv — alene eller gennem skoleforbund — har indrettet henholdsvis hovedskoleundervisning for 8. skoleår og realafdeling.“

§ 4.

Lovens § 4 affattes således:

„En kommunal gymnasieskole består af en gymnasieafdeling efter lov om gymnasieskoler og en realafdeling med 3 et-årige klasser efter § 19, stk. 2. Den skal danne et samlet hele med egen leder og egen lærerstab.“

§ 5.

I lovens § 5 foretages følgende ændringer:

Stk. 1 b) affattes således:

„Hver enkelt skoles ordning og omfang i de i § 2, stk. 1-3 omhandlede henseender.“

I stk. 1 c) ændres „§ 3, stk. 4“ til „§ 4“.

Som nyt stykke 2 indsættes:

„*Stk. 2.* Har en kommunalbestyrelse med henblik på en centralisering af skolevæsenet inden for den enkelte kommune eller sammen med en eller flere nabokommuner truffet beslutning om nedlæggelse af en distriktsskole, skal dette bekendtgøres i de stedlige dagblade. Fremsætter mindst 80 pct. af de beboere i det pågældende skole-distrikt, der har valget til kommunalbestyrelsen, inden en måned efter bekendtgørelsen skriftlig begæring derom, skal der af kommunalbestyrelsen foranstalles en afstemning angående spørgsmålet om skolens nedlæggelse. Stemmeberettigede ved afstemningen er de beboere i skoledistriktet, der har valget til kommunalbestyrelsen. De nærmere regler om afstemningen fastsættes af undervisningsministeren. Bliver resultatet af afstemningen, at mindst 80 pct. af de stemmeberettigede ønsker skolen opretholdt, kan den kun nedlægges, såfremt kommunalbestyrelsen efter førstkom-

mende ordinære kommunevalg på ny træffer beslutning herom.“

Stk. 1, 3. led bliver stk. 3 og affattes således:

„*Stk. 3.* Skoleplanen stadfæstes for købstædernes vedkommende af undervisningsministeren, for landkommunernes vedkommende af skoledirektionen efter derom af ministeren fastsatte regler, jfr. § 18, stk. 2 i lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn. Skoleplanen kan til enhver tid ændres med den stadfæstende myndigheds samtykke.“

§ 6.

I lovens § 6 foretages følgende ændringer:

Stk. 1 affattes således:

„To eller flere kommuner kan slutte sig sammen til et skoleforbund til helt eller delvis fælles ordning af skoleforholdene inden for kommunerne, jfr. § 2, stk. 3. Forinden beslutning herom træffes, skal beboerne i det område, skoleforbundet vil omfatte, have haft lejlighed til på et af vedkommende kommunalbestyrelse afholdt møde at udtale sig om sagen. For et sådant skoleforbund udfærdiges en fælles skoleplan.“

Stk. 2 udgår.

Stk. 3, 2. led udgår.

Stk. 6 udgår.

§ 7.

I lovens § 8, stk. 3 udgår ordene „udenfor de sønderjydske landsdele“ og ordene „og skal hvert 10. år underkastes et gennemsyn, efter nærværende lovs ikrafttræden første gang i 1943“.

§ 8.

Lovens § 9 affattes således:

„Folkeskolens skoleår begynder den 1. august. Undervisningsministeren kan dog tillade, at skoleåret begynder til et andet tidspunkt.“

§ 9.

I lovens § 10, stk. 1 foran „2 måneder“ indsættes: „mindst“.

§ 10.

I lovens § 12 foretages følgende ændringer:

Stk. 1 affattes således: „Når gennemsnitstallet af børn i en skoles klasser, be-

regnet efter gennemsnittet af børnetallet i kalenderåret, i to på hinanden følgende år har overskredet 30 — fra 1. januar 1963 29 og fra 1. januar 1968 28 — skal gennemsnitsbørnetallet nedbringes. Ved beregningen af gennemsnitsbørnetallet må de i stk. 3 nævnte klasser ikke medregnes.“

Stk. 3 affattes således: „Når elevtallet overskrider 30 — fra begyndelsen af skoleåret 1962-63 29 og fra begyndelsen af skoleåret 1967-68 28 — i klasser for 6. og 7. skoleår og 24 i klasser for 8.-10. skoleår, kan undervisningsministeren for købstadkommunernes vedkommende og skoledirektionen for landkommunernes vedkommende forlange sådanne klasser delt. Kommunalbestyrelsen kan indanke skoledirektionens afgørelse for undervisningsministeren.“

§ 11.

Lovens § 13 affattes således:

„Stk. 1. Skolekommissionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel.

Stk. 2. For børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere, skal skolen, når forældrene ønsker det, udstede afgangsbeviser, hvori der gives meddelelse om, hvilke fag undervisningen efter det 5. skoleår har omfattet, og om børnenes standpunkt i skrivning og skriftlig og mundtlig dansk og regning samt i dyrligere to af skolen for hver enkelt klasse eller gruppe i klassen valgte fag og — for de børn, for hvem det ønskes — tillige i et fremmedsprog. Meddelelsen gives for hvert af fagene i ord og må ikke være resultatet af særlige afgangsprøver i fagene. Der angives ingen gennemsnitskarakter eller hovedkarakter. Foruden meddelelserne om elevernes standpunkt i de nævnte fag gives der i afgangsbeviserne en samlet udtalelse om deres arbejde, standpunkt, flid og opførsel i skolen. For elever, der vil søge optagelse i en realafdeling eller i 1. gymnasieklasse ved en anden skole end deres hidtidige, skal der foruden afgangsbeviset gives en særlig udtalelse om, hvorvidt vedkommende elev efter skolens skøn er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at eleven kan følge undervisningen i en realafdeling henholdsvis i gymnasiet på tilfredsstillende måde.

§ 12.

Foran § 16 ændres inddelingsbetegnelsen „2. Den købstadordnede skole. a. Grundskolen“ til „2. Hovedskolen“.

Foran § 18 udgår inddelingsbetegnelsen „b. Hovedskolen og mellem skolen“.

Foran § 19 indføres inddelingsbetegnelsen „3. Realafdelingen“.

Foran § 20 udgår inddelingsbetegnelsen „3. Den landsbyordnede skole“.

§ 13.

Lovens § 16 affattes således:

„Stk. 1. Det årlige timetal skal i 1.-4. skoleår være mindst 720 timer og i 5.-8. skoleår mindst 1 200 timer, jfr. dog stk. 2, hver på 50 minutter, eller et tilsvarende antal lektioner af kortere varighed. I 1. skoleår kan det daglige timetal begrænses til 3 uden hensyn til, om det årlige timetal af 720 timer nås, under forudsætning af, at det samlede timetal i de fire første skoleår ikke bliver under 2 880 timer i alt.

Stk. 2. Ved de skoler, hvor det årlige timetal i 5.-7. skoleår i henhold til hidtidig lovgivning har været fastsat til ikke under 960 timer, kan en sådan ordning med undervisningsministerens tilladelse bibeholdes under forudsætning af, at det samlede timetal i 1.-7. skoleår ikke er under 6 480 timer.

Stk. 3. Skoledagen må ikke overstige 4 klokketimer daglig i 1.-2. skoleår og 5 klokketimer daglig i 3.-4. skoleår. I 5.-8. skoleår må skoledagen ikke overstige 6 klokketimer daglig, men undervisningsministeriet, henholdsvis skoledirektionen, kan tillade afvigelse herfra, når særlige forhold taler derfor.“

§ 14.

Lovens § 17 affattes således:

„Stk. 1. I 1.-5. skoleår skal undervisningen omfatte skriftlig og mundtlig dansk, skrivning, regning, kristendomsundervisning, historie, geografi, naturhistorie, gymnastik med lege, sang, tegning og for piger håndgerning. Undervisningen planlægges med jævn fremadskriden, således at nævnte fagrække først bliver fuldstændig i 4. skoleår.

Småsløjd, sløjd, skolebade og skolehavegering og med undervisningsministerens tilladelse også andre fag kan optages på undervisningsplanen.

Stk. 2. I 6. og følgende skoleår fortsættes undervisningen i de i stk. 1, 1. pkt. nævnte fag. Desuden skal der optages undervisning i naturlære, i sløjd for drenge og husgering for piger samt i et fremmedsprog (engelsk eller eventuelt tysk). Viser det sig, at der er børn, der intet udbytte kan have af undervisningen i fremmedsproget, bør der gives dem anden undervisning i de pågældende timer. Skolebiblioteksarbejde bør så vidt muligt etableres. Med undervisningsministerens tilladelse kan der optages undervisning også i andre fag end de foran nævnte. Under dansk skal der optages undervisning i norsk og svensk, under historie samfundslære og afsnit af verdenshistorien, under gymnastik idræt og, hvor der er lejlighed til badning, svømning, ligesom der i forbindelse med undervisningen i naturhistorie eller gymnastik skal gives undervisning i sundhedslære, herunder alkohollære. Ved skoler med mere end 1 klasse pr. årgang kan børnene fra begyndelsen af 6. skoleår fordeles i klasserne på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser. Børnenes placering ved delingen foretages efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Skolens skøn baseres på dens almindelige indtryk af det enkelte barns evner og daglige skolearbejde, herunder resultatet af nogle af de skriftlige prøver i dansk og regning, der indgår i skolearbejdet i det 5. skoleår.

Stk. 3. I løbet af 7. skoleår skal der tilstræbes en afrunding af undervisningen i de fag, hvori dette må anses for ønskeligt af hensyn til de elever, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør. I fag, hvor det naturligt kan ske, skal undervisningen afpasses under hensyntagen til børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse. Ved optagelse af valgfri fag ved siden af de obligatoriske og ved bestemmelser i undervisningsplanen for de enkelte fag kan undervisningen efter de stedlige ønsker og behov tilrettelægges under hensyntagen til børnenes evner, anlæg og interesser. Der gives i øvrigt en grund-

læggende erhvervsorientering efter de herom gældende bestemmelser, jfr. lov nr. 86 af 31. marts 1953 om erhvervsvejledning. Fra skoleårets begyndelse skal der tilbydes undervisning i endnu et fremmedsprog (tysk eller eventuelt engelsk) og i matematik. I denne undervisning kan kun de børn (klasser) deltage, der efter skolens skøn kan have udbytte deraf. Det foreskrevne årlige timetal skal opretholdes også for de børn (klasser), der ikke deltager.

Stk. 4. I det 8. skoleår videreføres undervisningen efter de for undervisningen i det 7. skoleår foran fastsatte retningslinjer og med særligt henblik på at forberede elevernes overgang til almen eller faglig ungdomsundervisning. Også i dette skoleår gives der en grundlæggende erhvervsorientering. Efter forhandling med undervisningsministeren udfærdiger vedkommende fagministre nærmere regler om, hvilke lempelser elever, der har gennemgået det 8. skoleår i hovedskolen, skal kunne opnå ved efterfølgende undervisning i tilknytning til faglig uddannelse.

Stk. 5. Til kommunernes udgifter ved undervisning i hovedskolen i det 8. skoleår ydes der tilskud efter reglerne i lov nr. 219 af 11. juni 1954 § 29.“

§ 15.

Lovens § 18 affattes således:

„*Stk. 1.* En folkeskole skal med den i stk. 2 omhandlede undtagelse have mindst 2 klasser for børnene i 1.-7. skoleår. Til undervisning i sløjd og husgering kan børn fra flere skoler samles på eet sted inden for en kommune eller et skoleforbund, og der kan indrettes skoleforbund alene til undervisning i disse fag.

Stk. 2. Overstiger børnetallet i en folkeskole ikke 24, kan børnene samles i een klasse med et årligt timetal af mindst 1 000 timer, hver på 50 minutter, eller et tilsvarende antal lektioner. De foran i § 16, stk. 3 fastsatte bestemmelser om skoledagens længde gælder også for sådanne skoler. En skole, der er indrettet på denne måde, skal først deles i to klasser, når det gennemsnitlige børnetal i to på hinanden følgende kalenderår har overskredet 30, og undervisningsministeren kan tillade, at de enklassede skoler, der hidtil

har kunnet opretholdes med et børnetal på ikke over 36, fortsat opretholdes, så længe deres børnetal ikke overstiger 36.“

§ 16.

Lovens § 19 affattes således:

„*Stk. 1.* I realafdelingen gives der en fortsat almindelig undervisning, der slutter med en prøve (realeksamen).

Stk. 2. Realafdelingen består såvel ved kommunale som ved private realskoler af 3 et-årige klasser i tilslutning til 7. skoleår.“

§ 17.

Lovens § 20 affattes således:

„*Stk. 1.* Optagelse i 1. realklasse er betinget af, at vedkommende elev er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfylde, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i realafdelingen på tilfredsstillende måde. Eleven må have fulgt undervisningen i et fremmedsprog i 6. skoleår og i 2 fremmedsprog og matematik i 7. skoleår. Elever, der søger optagelse i en realafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbrev og den særlige udtalelse, som de ifølge § 13 kan begære af deres hidtidige skole.“

Stk. 2. Det fastsættes af undervisningsministeren, i hvilke tilfælde optagelse af en elev i en realafdeling skal kunne betinges af, at eleven består en optagelsesprøve på den skole, i hvis realafdeling optagelse søges, og i hvilke tilfælde en elev, som vedkommende skole ikke anser for kvalificeret til optagelse i en realafdeling, skal kunne forlange optagelsesprøve afholdt.

Stk. 3. Optagelse i 1. realklasse af en elev, der ikke opfylder de i stk. 1 fastsatte betingelser om forudgående undervisning, samt optagelse senere end fra 1. realklasses begyndelse er betinget af, at vedkommende elev ved en optagelsesprøve godtgør, at han i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori han ønskes optaget.

Stk. 4. Ministeren kan i særlige tilfælde meddele undtagelse fra foranstående regler.“

§ 18.

Lovens § 21 affattes således:

„*Stk. 1.* I realafdelingen skal der under-

vises i dansk med norsk og svensk, religion, engelsk, tysk, fransk, regning, matematik, historie med samfundskundskab, geografi, naturhistorie, naturlære, skrivning, tegning, sang og gymnastik samt for piger håndarbejde og for drenge sløjd. Undervisning i andre fag kan optages med undervisningsministerens godkendelse. I 3. realklasse kan der indrettes en teknisk linje med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe. I 2. og 3. realklasse gives der en grundlæggende erhvervsorientering, jfr. § 17, stk. 3 og 4.

Stk. 2. Faget fransk er valgfrit, og matematik er valgfrit i 3. realklasse, dog ikke på den tekniske linje. Undervisningen i skrivning, tegning, sang, håndarbejde og sløjd kan afsluttes i 1. realklasse. De nærmere regler om de enkelte fags indhold og omfang fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 3. Om det årlige timetal og skoledagens længde i realafdelingen gælder de samme regler, som foran i § 16 er fastsat for 5.-8. skoleår i hovedskolen.“

§ 19.

Lovens § 22 affattes således:

„*Stk. 1.* Undervisningen i realafdelingens ældste klasse afsluttes med en afgangsprøve, der betegnes realeksamen.

Stk. 2. Realeksamen består af skriftlige og mundtlige prøver. Skriftlige prøver afholdes i dansk, i engelsk eller tysk samt i regning og matematik. På den tekniske linje kan der i stedet for skriftlig prøve i et fremmedsprog anordnes en særlig prøve i fag under den matematisk-fysiske faggruppe. Mundtlige prøver afholdes i 5 af de fag, hvori der i henhold til § 21 er undervist i realafdelingen. Der kan ikke holdes prøve i religion og sang.

Stk. 3. Ved prøverne skal eleverne godtgøre, at de har nået den modenhed og kundskabsfylde, der er sat som undervisningens mål.

Stk. 4. De skriftlige opgaver gives af ministeren. Ved de mundtlige prøver, der er offentlige, eksamineres der af vedkommende lærere, og spørgsmålene stilles af dem, men godkendes af censor.

Stk. 5. For elever, der har bestået real-

eksamen, udstedes beviser herfor med angivelse af deres årskarakterer og deres karakterer i de enkelte fag ved prøverne.

Stk. 6 Skemaer for beviser for realeksamen udfærdiges af ministeren.

Stk. 7. De nærmere regler om realeksamen, herunder om bedømmelsen og om karaktergivning, fastsættes af ministeren.

Stk. 8. Ret til at afholde realeksamen samt til at udstede beviser for denne eksamen kan af ministeren tilstås kommunale eller private skoler på et vist åremål og på nærmere af ministeren fastsatte betingelser.

Stk. 9. De, der ønsker at indstille sig til realeksamen uden at kunne indstilles som skoleelever ved en eksamensberettiget skole, må indstille sig til eksamen ved en af ministeren nedsat eksamenskommission.“

§ 20.

I lovens § 23 foretages følgende ændringer:

Stk. 1, 1. led affattes således: „For at kunne overtage undervisning i folkeskolen skal den pågældende have gennemført den i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen omhandlede almindelige læreruddannelse, jfr. dog § 24 og § 26, stk. 1.“

Stk. 1, 4. led (ordene „Til undervisning og undervisningsfærdighed“) udgår.

I stk. 1, 5. led ændres „28. april 1931 §§ 4 og 44“ til „12. juli 1946 §§ 4 og 42“.

Sidst i stk. 1 tilføjes følgende: „Om ansættelse ved de kommunale gymnasier gælder de i lov om gymnasieskoler §§ 16 og 17 fastsatte bestemmelser.“

Stk. 2, 1. led udgår.

I stk. 2, 2. led udgår ordene „der lønnes med en timebetaling, som fastsættes på skoleplanen“.

Stk. 4 udgår.

§ 21.

Lovens § 24 affattes således:

„De i henhold til lov nr. 55 af 30. marts 1892 med senere ændringer uddannede forskolelærerinder og de i henhold til lov nr. 220 af 11. juni 1954 uddannede småbørns-lærerinder kan ansættes ved skoler på landet til undervisning af børn i de fire yngste årgange og ved skoler i købstæder til undervisning af de yngste årgange. Endvidere kan de undervise piger i folkeskolens øvrige klasser i håndgerning og legemsøvelser.“

§ 22.

I lovens § 27 foretages følgende ændringer:

I stk. 1 ændres ordet „Overlærere“ til „Skoleinspektører, viceskoleinspektører“.

Stk. 2 udgår.

§ 23.

I lovens § 28 udgår ordene „og forældrerådene, hvor sådanne findes,“.

§ 24.

Lovens § 29 affattes således:

„*Stk. 1.* Folkeskolen i København består af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og en eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen, og som omfatter 3 et-årige klasser i tilslutning til 7. skoleår.

Stk. 2. For børn, der på grund af talevanskeligheder, svagt syn, svag hørelse, små evner eller læsevanskeligheder ikke med tilstrækkeligt udbytte kan følge den almindelige undervisning, indrettes der særundervisning.“

§ 25.

Lovens § 30 udgår.

§ 26.

Lovens § 31 affattes således:

„En kommunal gymnasieskole består af en gymnasieafdeling efter lov om gymnasieskoler og en realafdeling med 3 et-årige klasser efter § 29, stk. 1. Den skal danne et samlet hele med egen leder og egen lærerstab.“

§ 27.

Lovens § 32 udgår.

§ 28.

I lovens § 33, stk. 3 udgår ordene „og skal hvert 10. år — efter nærværende lovs ikrafttræden første gang i 1943 — underkastes et gennemsyn“.

§ 29.

Lovens § 35 affattes således:

„De for folkeskolen uden for København fastsatte bestemmelser om det årlige timetal og skoledagens længde (§ 16 og § 21, stk. 3), om undervisningen i hovedskolen (§ 17, stk. 1-4) og om optagelse i realafdelingen og undervisningen i denne (§ 20 og § 21, stk. 1-2) gælder også for folkeskolen

i København, således at de undervisningsministeren i § 17 tillagte beføjelser tilkommer kommunalbestyrelsen.“

§ 30.

I lovens § 36 udgår stk. 1 og 2, og i stk. 3 ændres ordene „4de mellemklasse og fortsættelsesklassen i henhold til § 19, stk. 6 og § 21“ til „undervisningen i hovedskolen i det 8. skoleår i henhold til § 17, stk. 5“.

§ 31.

Lovens § 38 affattes således:

„*Stk. 1.* Skoledirektionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel.

„*Stk. 2.* De i § 13, stk. 2, fastsatte regler om afgangsbøger gælder også for folkeskolen i København.

„*Stk. 3.* Undervisningen i realafdelingen afsluttes med realeksamen efter de i § 22 fastsatte regler.“

§ 32.

Lovens § 39 affattes således:

„For at kunne overtage undervisning i folkeskolen i København skal den pågældende have gennemført den i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen omhandlede almindelige læreruddannelse. Skoledirektionen kan under særlige forhold tillade afvigelser fra denne bestemmelse. Om ansættelse ved de kommunale gymnasier gælder de i lov om gymnasieskoler §§ 16 og 17 fastsatte bestemmelser.“

§ 33.

Lovens afsnit IV (§ 42) udgår.

§ 34.

Lovens § 43 affattes således:

„*Stk. 1.* Undervisningspligten indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år.

„*Stk. 2.* Et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, skal optages i skolen ved skoleårets begyndelse, når dette forlanges af den for dets skolegang ansvarlige; det stilles da med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør, som om det var fyldt 7 år før skoleårets begyndelse.

„*Stk. 3.* Børn, der er ude over den undervisningspligtige alder, men som har begyndt undervisningen i det 8. skoleår, kan kun med skolekommissionens — for Københavns vedkommende skolenævnets — samtykke udskrives af skolen før denne undervisningsafslutning.“

§ 35.

I lovens § 45, stk. 3 ændres ordene „675 af 22. december 1919 § 2“ til „416 af 12. juli 1946“, og ordene „uden for de sønderjydske landsdele“ udgår.

§ 36.

I lovens § 46, stk. 2 ændres ordene „lov nr. 211 af 20. maj 1933 om folkeskolens styrelse og tilsyn § 6, stk. 3“ til „lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolenævnets styrelse og tilsyn § 5, stk. 3 og § 11, 2)“.

§ 37.

Lovens § 47, stk. 2 affattes således:

„Denne kontrol omfatter også det 8. skoleår, idet de børn, der deltager i undervisningen i det 8. skoleår, betragtes som skolepligtige, så længe de ikke er udskrevet af skolen, jfr. § 43, stk. 3.“

§ 38.

I lovens § 48, stk. 1, 2 og 3 ændres ordet „forældrerådet“ til „skolenævnet“, og i stk. 5 ændres ordene „forældrerådenes“ og „forældrerådene“ til „skolenævnenes“ og „skole-nævnene“.

§ 39.

Lovens § 50, stk. 1 affattes således:

„En kommune inddeles som regel i skole-distrikter, der kan være større for hovedskolens højere klasser og for realafdelinger end for hovedskolens lavere klasser. Det skal i så henseende tilstræbes, at børnene som regel i de 3 første årgange ikke får mere end 2½ km til skole og i de følgende årgange ikke mere end 3½ km. Skolekommissionen kan med kommunalbestyrelsens samtykke tillade, at børn søger skolen i et andet distrikt end det, hvortil de hører.“

§ 40.

I lovens § 51, stk. 2, 2. led in fine udgår ordene „uden for de sønderjydske landsdele“.

§ 41.

Efter lovens § 52 tilføjes følgende:

„Stk. 3. Elever i realafdelingen, der ikke tilhører folkekirken, skal helt eller delvis fritages for undervisning i religion, når deres forældre eller værger fremsætter forlangende derom.“

§ 42.

I lovens § 53 indføres efter ordet „kristendomskundskab“ ordene „eller i realafdelingen i religion“, og ordene „uden for de sønderjyske landsdele“ udgår.

§ 43.

I lovens § 56 foretages følgende ændringer:

I stk. 1 udgår ordene „Planer og tegninger til gymnastiksale skal forelægges undervisningsministeriet til godkendelse.“

I stk. 2 ændres ordene „hovedskolen, mellemskolen eller de dertil svarende klasser af den udelte landsbyskole“ til „fra 4. skoleår og opefter“.

§ 44.

Lovens § 57, stk. 2 affattes således:

„Efter de i lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse § 38, stk. 3 og lov nr. 227 af 11. juni 1954 om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed § 17, stk. 3 givne regler kan kommunalbestyrelsen efter forhandling med skolekommissionen, skolenævnene, hvor sådanne findes, og fælleslærerrådet udfærdige en vedtægt, der forbyder eller begrænser anvendelsen af børn til den ved lovens § 38, stk. 2 og § 17, stk. 2 tilladte budtjeneste.“

§ 45.

I lovens § 59, stk. 4 udgår ordet „skolelægeordning“.

§ 46.

I lovens § 60, stk. 2 udgår ordene „udenfor de sønderjyske landsdele“.

§ 47.

I lovens § 63, således som denne bestemmelse er affattet ved lov nr. 263 af 27. maj 1950, foretages følgende ændringer:

I stk. 1 tilføjes:

„Undervisningsministeren bemyndiges til i tilfælde, hvor undervisningen i det 8. skoleår i hovedskolen gennemføres ved centrali-

sering, at forhøje det foran nævnte tilskud til et skolelokale med inventar til indtil det dobbelte.

Til hjælp til dækning af de tilsvarende udgifter ved oprettelse — herunder også gennem skoleforbund — af realafdeling i kommuner, hvor der ikke hidtil har været kommunal eksamensskole, kan der under de samme betingelser ydes et tilskud svarende til den årlige ydelse, der betales af lånet, dog kun i forhold til følgende beløb:

Til hvert klasselokale med inventar ikke over 9 500 kr.

Til et lokale til undervisning i naturlære, med inventar ikke over 10 000 - „

I stk. 2 ændres ordene „312 af 4. juli 1942 om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom § 27“ til „219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v. § 38“.

Stk. 6 affattes således: „Det er en betingelse for tilskud efter nærværende paragraf, at planer og tegninger til de pågældende byggearbejder indsendes til skoledirektionen til godkendelse inden nærmere fastsatte frister, for købstadkommunernes vedkommende, at planer og tegninger godkendes endeligt af byrådet inden disse frister, og det er endvidere en betingelse for tilskud, at arbejderne er fuldført, så de står rede til brug inden nærmere fastsatte frister. Fristerne fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med folketingets finansudvalg.“

§ 48.

Det ved lov nr. 263 af 27. maj 1950 § 1, 3) indføjede nye led i lovens § 64, stk. 2 samt samme lovs § 4 erstattes af følgende bestemmelse:

„Undervisningsministeren er bemyndiget til for kommuner, der ønsker iværksat et forsøgsarbejde inden for folkeskolen, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i denne lovs afsnit II og III indeholdte bestemmelser angående folkeskolens (hovedskolens og realafdelingens) ordning og undervisningens ordning og omfang, som vil være forenelige med fastholdelsen af folkeskolens mål. For realafdelingens vedkommende kan kun sådanne afvigelser godkendes, som ikke har til følge, at elevernes muligheder for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående

F. t. l. om ændr. af l. om folkeskolen.

studier eller for rettigheder i andre henseender forringes.“

§ 49.

Stk. 1. De i nærværende lov fastsatte ændringer af lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen træder i kraft således, at 6. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i skoler, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, senest oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1959-60, ved skoler, der under den nuværende ordning har 4-årig grundskole, dog senest fra begyndelsen af skoleåret 1960-61. Oprettelsen af de følgende klassetrin efter nyordningen og afviklingen af de efter de nuværende regler påbegyndte klasser afpasses herefter. 1. eksamensfri mellemskoleklasse og 1. eksamensmellemskoleklasse kan således sidste gang oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958-59, medens de til den nuværende 7-årige landsbyordnede skole i henhold til folkeskoleloven af 1937 § 2, stk. 2 knyttede kursus til almindelig forberedelseksamen og den samme sted omhandlede fortsættelsesklasse sidste gang vil kunne oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1960-61. Undervisningsministeren er dog bemyndiget til, hvor særlige omstændigheder taler derfor, at

dispensere fra de foran fastsatte frister for kommuner, der måtte ønske at fortsætte eller eventuelt oprette kursus til almindelig forberedelseksamen, for så vidt angår de børneårgange, der har begyndt deres skolegang inden lovens bekendtgørelse.

Stk. 2. De bestemmelser i lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen, der ændres ved nærværende lov, og bestemmelserne om eksamensmellemskolen og realklassen i lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almen-skoler m. m. afløses af bestemmelserne i nærværende lov, efterhånden som de nye klasser, skoleafdelinger og eksaminer træder i stedet for de nu eksisterende.

Stk. 3. De nærmere ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser fastsættes af undervisningsministeren, der endvidere bemyndiges til at lade lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen optrykke og bekendtgøre med de ændringer, der er fastsat i de i indledningen til nærværende lov nævnte love og i nærværende lov.

Stk. 4. Nærværende lov gælder ikke for Færøerne og Grønland. Ved kgl. anordning kan loven bringes til anvendelse på Færøerne med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer.

Bemærkninger til lovforslaget.

Nærværende lovforslag må betragtes i tilslutning til de i de foregående folketingssamlinger fremsatte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og de jævnsides hermed fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler.

Baggrunden for, at denne sag blev taget op, var især behovet for at finde frem til en skoleordning, hvorunder der er balance mellem de to nuværende skoleafdelinger, den eksamensfri skole og eksamensskolen, og lige muligheder for børn i byskolen og børn i skolen på landet. I forbindelse hermed ønskede man at opnå en løsning af problemerne omkring den nuværende optagelsesprøve til eksamensmellemskolen og omkring denne skoleafdelings afslutning samt på spørgsmålet om undervisningspligtens varighed.

Den detaljerede redegørelse for baggrunden for ønskerne om og behovet for ændringer af ordningen af det danske skolevæsen skal ikke gentages her,

men man henviser herom til bemærkningerne til de tidligere fremsatte lovforslag.

Derimod skal man for oversigtens skyld her give en kort redegørelse for, hvilke lovforslag m. v. der i de sidste år er blevet fremsat med henblik på ændringer af skolevæsenets ordning, for behandlingen af disse lovforslag m. v. og for forslagernes hovedindhold.

Den 29. april 1955 fremsatte daværende undervisningsminister Jul. Bomholt for folketinget et forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og et forslag til lov om gymnasieskoler (folketinget 1954-55, lovforslag nr. 147 og 148). Forslagene nåede ikke at komme til behandling i folketingsåret 1954-55.

Den 5. oktober 1955 blev forslagene genfremsat med enkelte ændringer af formel karakter (folketinget 1955-56, lovforslag nr. 11 og 12). Ved genfremsættelsen var der som bilag til lovforslagene

bl. a. optaget to tilsvarende af det såkaldte Askovudvalg udarbejdede forslag. Yderligere fremsatte medlemmer af partiet venstre den 21. oktober 1955 et forslag til lov om folkeskolen og et forslag til lov om gymnasieskoler (folketinget 1955-56, lovforslag nr. 17 og 18). De i efteråret 1955 fremsatte lovforslag blev efter første behandling i folketinget henvist til et udvalg, men det viste sig ikke muligt for udvalget at tilendebringe sit arbejde inden folketingsårets udløb. I en beretning af 1. oktober 1956 (folketinget 1955-56, blad nr. 388) gav udvalget en redegørelse for sit arbejde, og som bilag til beretningen er optrykt en række besvarelser af spørgsmål, som udvalget dels skriftligt dels i samråd havde stillet undervisningsministeren.

Den 13. november 1956 fremsatte daværende undervisningsminister Jul. Bomholt på grundlag af undersøgelser og drøftelser af muligheden for at tilvejebringe et forslag til en nyordning af mere samlende karakter et nyt forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen og et nyt forslag til lov om gymnasieskoler (folketinget 1956-57, lovforslag nr. 31 og 32). Forinden havde 10 medlemmer af det konservative folkeparti den 18. oktober s. å. fremsat et forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning (folketinget 1956-57, Andre selvstændige forslag nr. IV). De to af undervisningsministeren fremsatte lovforslag og det nævnte forslag til folketingsbeslutning kom samtidig til 1. behandling, der afsluttedes med en henvisning af forslagene til et udvalg. Fra dette udvalg, der ikke nåede at afslutte sit arbejde inden folketingssamlings slutning, foreligger der en den 11. april 1957 afgivet beretning og bilag hertil (folketinget 1956-57, blad nr. 312 og 329). Som det fremgår af denne beretning, resulterede udvalgets arbejde bl. a. i en række ændringsforslag til de to lovforslag, hvilke ændringsforslag er optrykt i udvalgets beretning. Medens nogle detailspørgsmål ikke nåede at blive færdigbehandlet, var der i øvrigt med de nævnte ændringsforslag blevet tilvejebragt et forslag til en skoleordning, som i princippet blev tiltrådt af socialdemokratiets, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget. Et mindretal, bestående af det konservative folkepartis medlemmer af udvalget, kunne ikke slutte sig til flertallets opfattelse, men henviste med nærmere motivering til det af medlemmer af det konservative folkeparti den 18. oktober 1956 fremsatte forslag til folketingsbeslutning om ændringer i skolevæsenets ordning.

De af daværende undervisningsminister Jul. Bomholt i april og oktober 1955 fremsatte lovforslag gik ud på, at folkeskolen fremtidig skulle bestå af en 5-årig grundskole, en 3-årig hovedskole

og en 2-årig realafdeling. Den 3-årige hovedskole skulle ved fuldstændig deling eller ved differentiering af undervisningen inden for klasserne deles i en boglig og en eller flere praktiske linjer, og ved hovedskolens afslutning skulle eleverne have adgang til at indstille sig til en afgangsprøve kaldet hovedskoleprøven. Fordelingen af børnene på hovedskolens linjer skulle ske efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker. Som støtte for skolens skøn skulle der som led i det daglige skolearbejde i 5. skoleår afholdes nogle skriftlige prøver for alle børn i dansk og regning. Hovedskolens linjer skulle pege hen imod de efterfølgende ungdomsskoleformer, såsom efterskoler, tekniske skoler, handelsskoler, landbrugsfaglige skoler, husholdningsskoler og real- og gymnasieskoler. Der skulle være adgang til overflytning fra en af hovedskolens linjer til en anden, og der skulle kunne oprettes særlige etårige klasser for børn, der efter at have gennemgået en af hovedskolens praktiske afdelinger ønskede optagelse i realafdelingen, idet den normale vej til realafdeling og gymnasium skulle være hovedskolens boglige linje. Gymnasiet skulle være 4-årigt med linjedeling fra 2. gymnasieklasse. Det 8. skoleår skulle være obligatorisk for børnene fra begyndelsen af skoleåret 1965-66.

De af Askovudvalget fremsatte forslag, der ved genfremsættelsen af undervisningsministerens lovforslag i efteråret 1955 var optaget som bilag til disse, gik ud på, at folkeskolen skulle være en 7-årig udelt skole med mulighed for differentieret undervisning af de større børn i særlige fag. Herudover skulle folkeskolen omfatte et 8. skoleår, som imidlertid ikke skulle være obligatorisk for børnene. I det frivillige 8. skoleår skulle børnene deles i linjer, og undervisningen skulle med undervisningsministerens godkendelse kunne udbygges til flerårige ungdomsskoler med praktisk eller alment sigte. Efter det 7. skoleår skulle der i øvrigt være adgang til en 3-årig realafdeling og til et 5-årigt gymnasium. Til Askovudvalgets forslag var der knyttet en mindretalsbemærkning om, at hvis folketinget vedtog, at det 8. skoleår skulle være obligatorisk for børnene, burde 8. klasse være et led af folkeskolen, således at alle børn skulle deltage og have en for alderen egnet fortsat differentieret undervisning eller, hvor børnetallet tillader det, opdeles i forskellige klasser. De børn, der måtte ønske at overgå til eksamensskolen, kunne derefter fortsætte i en 2-årig realskole eller et 4-årigt gymnasium.

Efter det af partiet venstre den 21. oktober 1955 fremsatte lovforslag skulle folkeskolen bestå af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, kaldet

hovedskolen, og den skulle desuden kunne omfatte en eksamensafdeling, realafdelingen, bestående af 4 etårige klasser (1.-4. realklasse) i tilslutning til 6. skoleår eller af 3 etårige klasser (2.-4. realklasse) i tilslutning til 7. skoleår. I hovedskolen skulle der fra 6. skoleår gives undervisning i engelsk, og i det 7. skoleår skulle der tilbydes undervisning i tysk og matematik med henblik på, at børnene efter det 7. skoleår skulle kunne overgå til realafdelingens 2. klasse. Gymnasiet skulle være 3-årigt i tilslutning til 3. realklasse. Undervisningspligten skulle være 7-årig.

Efter det af medlemmer af det konservative folkeparti den 18. oktober 1956 fremsatte forslag til folketingsbeslutning skulle folketetinget opfordre undervisningsministeren til at fremsætte sådanne forslag til ændringer i de gældende skolelove og gennemføre sådanne administrative ændringer, som er nødvendige for, at den danske folkeskole kan løse sine karakteropdragende og kundskabsmeddelende opgave efter nogle i forslaget nærmere angivne retningslinjer. Det understregedes først, at det er folkeskolens pligt at meddele solide kundskaber i dansk, regning og skrivning, og at undervisningen i kristendomskundskab ikke må indskrænkes. De for folkeskolens ordning ønskede retningslinjer går i hovedtræk ud på følgende: Folkeskolen skal i købstæderne bestå af 5 grundskoleklasser og en 3-årig hovedskole. Det i grundskolen tilegnede pensum i dansk, regning og skrivning skal fastholdes og uddybes yderligere i hovedskolen. Der gives i hovedskolen undervisning i begyndelsesgrundene i mindst ét fremmed sprog. Der skal være visse nærmere angivne muligheder for overgang fra hovedskolen til eksamensmellemskolen eller 3-årigt præliminærkursus. Når de praktiske forudsætninger herfor er til stede, gennemføres inden for hovedskolen det obligatoriske 8. skoleår med dispensationsmulighed for de stedlige skolemyndigheder, en sådan ansættelse af klassekvotient og lærernes timetal, at der sikres hovedskolen en med andre skoleformer fuldt ud ligeberettiget stilling i undervisningen, og en sådan tilrettelæggelse af undervisningen, at den uden at være erhvervspræget tager sigte på at gøre de unge til aktive medlemmer af samfundet. Hovedskolen afsluttes med en afgangsprøve, og der gives eleverne et afgangsbrev. For landsbyskolens vedkommende skal folkeskolen udbygges efter folkeskoleloven af 1937 med henblik på det 8. skoleår. Flere kommuner skal i fællesskab kunne oprette en 8. klasse. De anerkendte præliminærkursus videreføres efter kgl. anordning af 19. januar 1956, og bestemmelserne derom fastsættes ved lov. Oprettelsen af nye præliminærkursus

varetages af et dertil af undervisningsministeren nedsat udvalg. For så vidt angår eksamensskolen ønskes den nuværende eksamensmellemskole opretholdt sideløbende med den foreslåede hovedskole og byggende på den 5-årige grundskole. Ligeledes ønskes den nuværende 1-årige realklasse og det 3-årige gymnasium bibeholdt, og det anføres sluttelig, at den private skoles fortsatte beståen ønskes sikret.

Det af undervisningsministeren den 13. november 1956 fremsatte lovforslag gik ud på, at folkeskolen skulle ordnes som en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og som skulle være udelt de første 6 år, men efter nærmere fastsatte regler skulle kunne deles i linjer i 7. og 8. skoleår. Foruden hovedskolen skulle folkeskolen efter forslaget omfatte en eksamensafdeling, realafdelingen, der skulle være 4-årig i tilslutning til 6. skoleår eller 3-årig i tilslutning til 7. skoleår eller 2-årig i tilslutning til 8. skoleår.

Med hensyn til undervisningspligtens varighed gik forslaget ud på, at denne lige som efter gældende lov skal være 7 år, men forslaget indeholdt forskellige regler, der tilsigtede at sikre alle børn mulighed for at få undervisning i det 8. skoleår og at lette kommunerne indretningen af sådan undervisning. Disse bestemmelser er opretholdt i nærværende lovforslag.

De i undervisningsministerens tidligere lovforslag optagne regler om adgang for børnene til ved afslutningen af 8. skoleår at indstille sig til en hovedskoleprøve var ikke medtaget i det den 13. november 1956 fremsatte lovforslag. I stedet omfattede dette regler om adgang for børnene til at få afgangsbrev, når de går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, altså ved udgangen af det 7. skoleår, eller senere, og der var foreslået nærmere regler om indholdet af sådanne afgangsbrev og om bevisernes anvendelse også ved overgang til eksamensskole eller eksamensafdeling ved en anden skole end vedkommende elevs hidtidige skole. Disse bestemmelser er i det væsentlige opretholdt i nærværende lovforslag.

For gymnasiets vedkommende gik det den 13. november 1956 fremsatte lovforslag ud på, at dette skulle være 4-årigt i tilslutning til folkeskolens 8. skoleår, efter den nævnte ordning altså i tilslutning til enten 2. realklasse eller 8. hovedskoleklasse. Det var efter lovforslagene en forudsætning for overgang til gymnasiet efter 8. hovedskoleklasse — såvel som for overgang til 3. realklasse efter 8. hovedskoleklasse — at vedkommende elev havde deltaget i undervisningen i engelsk i 6.-8. skoleår

og i undervisning i tysk og matematik i 7. og 8. skoleår.

Som foran nævnt fremkom der under folketingsudvalgets behandling af de den 13. november 1956 fremsatte lovforslag en række i beretningen fra udvalget gengivne ændringsforslag, og med de heri angivne ændringer kunne lovforslagene i princippet tiltrædes af socialdemokratiets, venstres og det radikale venstres repræsentanter i udvalget. Nærværende lovforslag og det forslag til lov om gymnasieskoler, som fremsættes samtidig, er udarbejdet på det således under folketingsudvalgets behandling af skolelovforslagene i 1956-57 tilvejebragte grundlag, og lovforslagene er med ganske enkelte afvigelser, som vil blive omtalt under bemærkningerne til de pågældende paragraffer, i nøje overensstemmelse med de den 13. november 1956 fremsatte lovforslag efter indarbejdelse af de under folketingsudvalgets arbejde fremkomne ændringsforslag.

Forslagene går herefter i hovedtræk ud på en ordning, hvorefter folkeskolen består af en 7- eller 8-årig eksamensfri skole, der betegnes hovedskolen, og desuden kan omfatte en eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen. Hovedskolen er udelt i de første 7 skoleår, dog således at børnene ved skoler med mere end 1 klasse pr. årgang fra begyndelsen af 6. skoleår kan fordeles i klasserne på grundlag af deres standpunkt, evner og interesser, jfr. nærmere herom bemærkningerne til lovforslagets § 14. Af hensyn til de børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, skal der i løbet af det 7. skoleår tilstræbes en afrunding af undervisningen i de fag, i hvilke en sådan afrunding må anses for ønskelig, men nogen eksamensmæssig afslutning er der ikke stillet forslag om. Efter 7. hovedskoleklasse kan eleverne fortsætte i et frivilligt 8. skoleår i hovedskolen, hvor undervisningen tilrettelægges under hensyntagen til deres fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse ved almen eller faglig ungdomsundervisning, eller de kan, såfremt de opfylder de derfor fastsatte betingelser, overgå til realafdelingen, der efter forslaget skal være 3-årig og afsluttes med realeksamen ved slutningen af det 10. skoleår. Realeksamen svarer lige som i de tidligere fremsatte lovforslag i det væsentlige til den nuværende realeksamen, men der er i overensstemmelse med et i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optaget ændringsforslag åbnet mulighed for, at der i 3. realklasse kan indrettes en teknisk linje med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe.

Gymnasieskolernes gymnasieafdeling foreslås i det samtidig fremsatte forslag til lov om gymnasie-

skoler bibeholdt som 3-årig, således at overgangen til 1. gymnasieklasse sker efter udgangen af 2. realklasse. Efter forslaget skal en gymnasieskole foruden gymnasieafdelingen omfatte en realafdeling, ordnet på samme måde som folkeskolens realafdeling, altså en 3-årig realafdeling for 8.-10. skoleår. Det bemærkes herved, at det i fornævnte folketingsudvalgs beretning af 11. april 1957 bl. a. er anført, at udvalget ikke har færdigbehandlet spørgsmålet om gymnasiet's underskole. Med hensyn til gymnasieskolernes nærmere ordning henvises i øvrigt til det samtidig med nærværende lovforslag fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler.

Med hensyn til de enkelte bestemmelser bemærkes følgende:

Til § 1.

I den gældende folkeskolelovs § 1, stk. 1 siges det, at folkeskolen er den kommunale skole for børn i den undervisningspligtige alder samt de mellemskoleklasser, der slutter sig hertil. Endvidere siges det, at der til folkeskolen kan være knyttet andre eksamensklasser eller eksamensfri klasser efter de i loven givne regler.

Den nu foreslåede ændring af denne bestemmelse har alene det formål at tilpasse bestemmelsen til den i lovforslaget foreslåede ordning af folkeskolen. De klasser, som folkeskolen herefter vil kunne omfatte ud over klasserne for børn i den undervisningspligtige alder, er 8. hovedskoleklasse og 1.-3. realklasse.

Til § 2.

Ifølge den gældende folkeskolelov består folkeskolen i en købstad enten af 4-årige grundskoler og 3-årige hovedskoler eller af 4-årige grundskoler og 4-årige mellemskoler. Ifølge gældende lovs § 42 kan kommuner, der har købstadordnede mellemskoler, indrette deres folkeskole med 5-årig grundskole og en 3- eller 4-årig eksamensfri mellemskole samt en 4-årig eksamensmellemskole, hvilken ordning ifølge loven gælder for folkeskolen i København. På landet kan folkeskolen ifølge gældende lov være en udelt skole med et efter børnetallet afpasset antal klasser, men er skolen på 4 klasser eller derover, deles den i en 3-årig forskole og en 4-årig hovedskole. En folkeskole på landet kan i henhold til gældende lovs § 2, stk. 3 ved bestemmelse på skoleplanen ordnes som en købstadsskole, og købstadsskoleordning kan indføres alene for mellemskolen eller hovedskolen, for så vidt denne er en centralskole, hvis grundskoler eller forskoler har deres selvstændige ledere.

I den nu foreslåede affattelse af lovens § 2, stk. 1 ligger det, at folkeskolen fremtidig principielt har

samme form, uanset om den enkelte skole findes i en købstad eller på landet. Rent faktisk må folkeskoler på landet derimod efter sagens natur stadig mange steder ordnes på en anden måde end folkeskoler i købstæder, idet der i mange skoler på landet ikke vil være et elevtal, der er tilstrækkeligt til oprettelse af en klasse for hver årgang, men herom er det allerede i gældende folkeskolelovs § 11, stk. 1 fastsat, at folkeskolen deles i klasser efter skolens børnetal, og at det, hvor børnetallet tillader det, skal tilstræbes, at der oprettes en klasse for hver årgang. Denne bestemmelse, der ikke foreslås ændret i nærværende lovforslag, må anses for at være fyldestgørende med hensyn til ordningen af skoler med lave børnetal, medens en særregel herom ikke under den foreslåede fremtidige skolestruktur synes påkrævet i den grundlæggende bestemmelse om folkeskolens ordning i § 2, stk. 1.

Ligesom i det i efteråret 1956 fremsatte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen har man fundet det mest nærliggende at anvende betegnelsen „hovedskolen“ som navn for hele folkeskolens eksamensfri afdeling, således at de tilsvarende klasser betegnes 1.-8. hovedskoleklasse.

Ifølge den foreslåede affattelse af § 2, stk. 1 vil foruden hovedskolen også en eksamensafdeling, der betegnes realafdelingen, henhøre under folkeskolen. I det omfang, hvori den foreslåede realafdeling vil svare til den nuværende eksamensmellemskole, betyder denne regel ikke nogen ændring i den allerede gældende ordning, idet eksamensmellemskolen ved kommunale skoler allerede siden 1937 har henhørt under folkeskolen. For den øverste realklasse, der efter forslaget vil blive betegnet 3. realklasse, betyder forslaget derimod noget nyt, idet denne klasse vil svare til den nuværende realklasse, gennem hvilken eksamensmellemskolens undervisning ifølge almenskoleloven kan fortsætte, men som ikke efter den hidtil gældende lovgivning henhører til folkeskolen.

Den foreslåede affattelse af den grundlæggende bestemmelse om folkeskolens struktur, hvorefter folkeskolen principielt er af samme form i købstæder og på landet og kan omfatte en realafdeling, vil indebære en betydningsfuld forbedring af mulighederne for oprettelse af eksamensafdelinger ved skoler på landet. Efter gældende lovgivning har der ikke været adgang til indretning af eksamensskoler i forbindelse med landsbyordnede skoler, til hvilke der alene kan knyttes kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen. Et væsentligt skridt i retning af ophævelsen af denne uheldige forskel mellem mulighederne for landsbyskolens og købstadskolens børn er — i det omfang, hvori gæl-

dende lovbestemmelser muliggør det — gjort ved kgl. anordning af 19. januar 1956 om almindelig forberedelseseksamen, idet der ved denne anordning er givet særlige regler for 3-årige kursus til almindelig forberedelseseksamen, der er oprettet i tilknytning til folkeskolens eller en tilskudsberettiget fri-skoles 7. skoleår og bygger på en 2-årig forberedende undervisning. Ifølge anordningen gælder det fremtidig for disse kursus, at fordringerne ved eksamen er de samme som ved eksamensberettigede skoler med almindelig forberedelseseksamen (begrænset pensum), at der gives årskarakterer og eksamenskarakterer efter samme regler som de for skolerne gældende, og at eksaminationen i de mundtlige fag foretages af vedkommende faglærere. Uanset disse afgørende forbedringer er disse kursus dog stadig kursus, således at de må søge anerkendelse som sådanne. Kursuslederen kan ikke på samme måde som lederen af en skole, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen (henholdsvis mellemskoleeksamen og realeksamen) opnå eksamensret, og et medlem af eksamenskommissionen fungerer som censor i alle fag. Ved gennemførelsen af den nu foreslåede ordning vil sådanne kursus til almindelig forberedelseseksamen gå over til at blive egentlige skoleafdelinger, og det ved fornævnte kgl. anordning af 19. januar 1956 tagne skridt hen mod en lige adgang til oprettelse af eksamensskoler i byen og på landet vil hermed være fuldført.

I forslaget har man ikke optaget en bestemmelse svarende til gældende lovs § 3, stk. 3, der indeholder en bemyndigelse for undervisningsministeren til at tillade sådanne afvigelser fra eksamensmellemskolens ordning, at skolen kan afsluttes med andre statskontrollerede eksaminer. Denne bestemmelse har været grundlaget for de nuværende realskoler, der dimitterer til almindelig forberedelseseksamen. Det synes imidlertid at ville være langt klarere og enklere at begrænse sig til én eksamen, realeksamen, i stedet for at opretholde den hidtidige ordning med to parallelle eksaminer, der har nogenlunde samme værdi og giver de samme rettigheder. Der er derfor ikke i forslaget optaget nogen hjemmel for opretholdelse ved kommunale skoler af den nuværende almindelige forberedelseseksamen (også kaldet præliminæreksamen).

I betragtning af det behov for oprettelse af eksamensafdelinger ved skoler på landet, som har været så fremtrædende i de senere år, må det forventes, at den mulighed herfor, som kommunerne vil få ved gennemførelsen af nærværende forslag, vil blive benyttet af mange kommuner, men det må samtidig fremhæves, at jo lavere kommunernes folketal er, og jo tyndere befolkede egne der er tale

om, des mere vil et samarbejde mellem nabokommuner om oprettelse af fælles realafdelinger være nødvendigt, hvis disse skal hvile på det befolkningsgrundlag, som er en forudsætning for en i samfundsøkonomisk henseende rimelig udnyttelse af lærerkræfter og lokaler.

Den foreslåede affattelse af § 2, stk. 2, der svarer til § 2, stk. 5 i gældende lov, er i overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag og er udformet af statskonsulenten vedrørende folkeskolen og seminarierne, efter at spørgsmålet var blevet drøftet i det af undervisningsministeriet i august 1955 nedsatte udvalg vedrørende særundervisningen. Ved de i forhold til den herom gældende lovbestemmelse foretagne ændringer tilsigtes det i højere grad at sikre oprettelse af særundervisning, således at ethvert barn, der har behov herfor, får adgang til, uanset hvor det bor, at modtage en sådan efter dets evner og øvrige udrustning afpasset undervisning, hvad enten denne gives i særlige klasser eller på anden måde. Med den foreslåede affattelse ønskes det i øvrigt tydeliggjort, at bestemmelsen ikke alene omfatter børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning i sin helhed, men også børn, der kun på et enkelt område er retarderede, hvilket ofte er tilfældet ved talelidelser og læsevanskeligheder.

I stk. 3 findes hjemmelen for hel eller delvis centralisering af skolevæsenet, en bestemmelse, der særlig har betydning for landkommunerne. Den tilsvarende bestemmelse findes i gældende lovs § 4, hvorefter mellemskoler, hovedskoler, fortsættelsesklasser på landet og klasser for børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning, som central-skoler kan være fælles for flere for- eller grundskoler og for flere kommuner. Ved den i nærværende forslag anvendte videre formulering har man tilsigtet at give kommunerne mulighed for alt efter de særlige lokale forhold og ønsker at lade centraliseringen sætte ind på et hvilket som helst klassetrin. Eksempelvis kan man tænke sig de nuværende forskoler opretholdt som skoler for de to eller tre yngste årgange i den fremtidige hovedskole, således at der fra 3. eller 4. skoleår finder en centralisering sted, som opretholdes for resten af hovedskolen, og som måske samtidig giver det for oprettelse af 8. hovedskoleklasse og en realafdeling fornødne børnetal. Andre steder vil centralisering måske kun være påkrævet for at skabe grundlag for oprettelse af realafdeling. Mellem disse yderpunkter kan der tænkes mange grader af centralisering inden for den enkelte kommune eller mellemkommunal, herunder også ordninger med en vis centralisering på de

mellemste trin og en stærkere centralisering på folkeskolens højeste trin. Gennem den foreslåede affattelse af centraliseringshjemmelen vil kommunerne således få de bedst tænkelige muligheder for at indrette deres skolevæsen på hensigtsmæssig og økonomisk måde, alt under de skoleplansgodkendende myndigheders vejledning og tilsyn.

Bestemmelsen i stk. 4 svarer til bestemmelsen i gældende lovs § 2, stk. 3.

Til § 3.

Denne bestemmelse omhandler kommunernes pligter med hensyn til at sørge for, at de i de enkelte kommuner hjemmehørende børn får mulighed for at få undervisningen i hovedskolens 8. skoleår og i realafdelingen.

I stk. 1 fastslås det først, at enhver kommune og ethvert skoleforbund har pligt til at indrette hovedskoleundervisning for det 8. skoleår, når der melder sig mindst 10 elever til undervisningen. En tilsvarende regel findes allerede i gældende folkeskolelov, idet det i denne lovs § 3, stk. 1 er fastsat, at hvis der ved en kommunes skolevæsen findes en eksamensmellemskole, skal der også oprettes en eksamensfri mellemskole, og hertil føjes det så, at kommunen ikke har pligt til at oprette 4. klasse i den eksamensfri mellemskole (baseret på en 4-årig grundskole, således at reglen altså vedrører det 8. skoleår) i de skoleår, hvor der ikke melder sig mindst 10 elever til optagelse i klassen. Og for landkommunernes vedkommende gælder en nogenlunde tilsvarende bestemmelse ifølge lovens § 2, stk. 2, for så vidt angår den her omhandlede fortsættelsesklasse.

Demæst er der i stk. 1 optaget en regel, hvorefter kommuner, der ikke — alene eller gennem skoleforbund — har indrettet hovedskoleundervisning for det 8. skoleår, skal afholde udgifterne til undervisning og læremidler for de i kommunen hjemmehørende børn, der i det 8. skoleår følger hovedskoleundervisning i en anden kommunes skole. En sådan regel synes at være et naturligt supplement til den foregående bestemmelse om kommunernes pligt til selv at oprette hovedskoleundervisning i det 8. skoleår, idet man herved sikrer alle børn adgang til sådan undervisning. Hjemstedskommunens afholdelse af de pågældende udgifter må ske i form af en efter nærmere derom fastsatte regler beregnet refusion til den kommune eller det skoleforbund, i hvis skole børnene følger undervisningen i det 8. skoleår.

Da man må anse det for rimeligt, at adgangen til vederlagsfri undervisning i det 8. skoleår ikke er begrænset til folkeskolens hovedskoleundervis-

ning, men også omfatter andre former for almen eksamensfri undervisning, har man affattet den foreslåede bestemmelse sådan, at den også omfatter undervisning på kursus af mindst 5 måneders varighed på en i henhold til lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsskoler m. v. anerkendt efterskole eller ungdomskostskole. Imidlertid findes der i nævnte lov særlige regler om stats- og eventuelt kommunale tilskud til efterskoler m. v. både som tilskud til skolerne og som understøttelse til ubemidlede elever. Da det ikke er tanken, at den regel, som foreslås optaget i folkeskoleloven, skal berøre de allerede ifølge loven om ungdomsundervisning m. v. gældende tilskudsbestemmelser, har man tilføjet, at bestemmelsen om en kommunes pligt til at afholde udgifterne til undervisning og læremidler for de i kommunen hjemmehørende børn i det 8. skoleår ved en efterskole eller en ungdomskostskole kun skal gælde i det omfang, hvori udgifterne ikke dækkes gennem de i loven om ungdomsundervisning m. v. fastsatte tilskud. Det bemærkes herved, at læremidler og undervisning ifølge loven om ungdomsundervisning skal være gratis for elever på ungdomsskoler, men der kan opstå betalingsproblemer, f. eks. for undervisning på ungdomskostskoler af elever, der ikke er hjemmehørende i de kommuner, som driver den pågældende ungdomskostskole, eller i det område, hvorfra en ungdomskostskole normalt modtager sine elever. Det bemærkes i øvrigt, at den bestemmelse, som her foreslås optaget i folkeskoleloven, alene omfatter udgifter til undervisning og læremidler, ikke eventuelle opholdsudgifter.

Den i stk. 2 optagne bestemmelse vedrører de tilsvarende forhold for realafdelingens vedkommende. Der foreslås ikke pålagt kommunerne nogen pligt til selv at indrette realafdeling, såfremt der melder sig et vist antal elever hertil, men den foreslåede bestemmelse går ud på, at kommuner, der ikke — alene eller gennem skoleforbund — driver realafdeling, efter nærmere af undervisningsministeren fastsatte regler skal betale læremidler og undervisningen af børnene i en anden kommunes (skoleforbunds) realafdeling. Betalingen må også her udredes som en efter nærmere derom fastsatte regler beregnet refusion til den kommune (det skoleforbund), der driver den pågældende realafdeling. Tilsvarende regler findes allerede i lov nr. 194 af 11. juni 1954 om vederlagsfri undervisning, men man har anset det for hensigtsmæssigt at optage de grundlæggende bestemmelser desangående i folkeskoleloven. Der tilsigtes ikke hermed nogen ændring i den mulighed, som kommunerne hidtil har haft for at træffe aftale med private eksamensskoler om

optagelse af børn, således at vedkommende kommune helt eller delvis afholder udgiften til skolepenge, men en sådan ordning vil dog ikke fritage vedkommende kommune for refusionspligten for børn, der uanset ordningen forlanges optaget i en anden kommunes eksamensskole. Det bemærkes, at undervisningen i statens skoler allerede i henhold til gældende lovgivning er gratis, uanset hvilken kommune eleverne bor i.

I stk. 3 har man som modstykke til hjemstedskommunernes pligt til at betale læremidler og undervisning for børn i 8. hovedskoleklasse og i realafdeling i andre kommuner optaget en bestemmelse om, at enhver kommune og ethvert skoleforbund, der har indrettet sådan undervisning, har pligt til i det omfang, hvori pladsforholdene tillader det, i de pågældende klasser at modtage elever med hjemsted i kommuner, der ikke selv — alene eller gennem skoleforbund — har indrettet henholdsvis hovedskoleundervisning for 8. skoleår og realafdeling. I § 1 i den af undervisningsministeriet i henhold til § 3 i lov nr. 194 af 11. juni 1954 om vederlagsfri undervisning i de offentlige høje almenskoler udsendte bekendtgørelse af 24. januar 1955 er en sådan pligt allerede fastslået som en forudsætning for, at kommuner kan oppebære særligt statstilskud til eksamensskoler, og man har fundet det naturligt ved nærværende lejlighed at foreslå pligten fastslået i loven uden forbindelse med de særlige tilskudsregler. For så vidt angår det 8. skoleår, findes der ikke en tilsvarende bestemmelse i de nugældende regler, men man må anse det for ønskeligt og rimeligt, at pligten også gælder for dette område.

Til § 4.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 3, stk. 4, hvori det er fastsat, at en kommunal gymnasieskole består af en mellemskole, der giver undervisning efter almenskoleloven, med dertil hørende gymnasieklasser og eventuelt en realklasse. Man henviser i øvrigt til bemærkningerne til det samtidige fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler.

Til § 5.

De foreslåede ændringer af §5, stk. 1 b) og c) i gældende lov er af redaktionel karakter.

Som nyt stk. 2 er der i lovforslaget optaget en bestemmelse med det formål at tillægge beboerne i et skoledistrikt en vis indflydelse på spørgsmålet om nedlæggelse af en distriktsskole i tilfælde, hvor en kommunalbestyrelse med henblik på en centralisering af skolevæsenet har truffet beslutning herom. Den foreslåede bestemmelse er affattet i

overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag, der var udarbejdet efter forhandlinger mellem nævnte udvalg og ministeren, og giver beboerne i et skoledistrikt, hvis skole kommunalbestyrelsen har truffet beslutning om at nedlægge, mulighed for under de i bestemmelsen anførte betingelser at få den endelige afgørelse om skolens nedlæggelse udsendt til tiden efter det førstkommende ordinære kommunevalg.

Ved den foreslåede ændrede affattelse af § 5, stk. 2 i den gældende lov, hvorefter skoleplanerne stadfæstes af undervisningsministeren, føres denne bestemmelse à jour med bestemmelsen i lov nr. 200 af 12. april 1949 om det kommunale skolevæsenes styrelse og tilsyn § 18, stk. 2. Man har derhos udeladt den bestemmelse i den gældende lov, hvorefter skoleplanerne hvert 10. år skal underkastes et gennemsyn. Erfaringen har vist, at i hvert fald skoleplaner for ikke ganske små skolevæsen er må ændres langt hyppigere end hvert 10. år, og en generel skoleplansrevision hvert 10. år har vist sig administrativt u hensigtsmæssig.

Til § 6.

Ved den foreslåede ændrede affattelse af gældende lovs § 6, stk. 1 og forslaget om, at gældende lovs § 6, stk. 2 udgår, har man dels indføjet en henvisning til den foreslåede ændrede affattelse af lovens § 2, stk. 3 (om centralisering), dels optaget bestemmelsen i gældende lovs § 6, stk. 2 om, at der for et skoleforbund udfærdiges en fælles skoleplan, dels endelig som en konsekvens af forslaget om en videre formulering af centraliseringsbestemmelsen i § 2, stk. 3 udeladt de gældende regler om, hvilke former for centralisering loven anerkender. De øvrige herunder foreslåede ændringer er udtryk for en à jourføring med tilsynsloven af 12. april 1949.

Til § 7.

Når man her har foreslået, at ordene „udenfor de sønderjyske landsdele“ i gældende lovs § 8, stk. 3 udgår, skyldes det, at de tidligere særregler om skolevæsenets ordning i de sønderjyske landsdele er bortfaldet ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn.

Forslaget om ophævelse af reglen om gennemsyn af undervisningsplaner hvert 10. år begrundes på samme måde som det i bemærkningerne til lovforslagets § 5 omtalte forslag om ophævelse af reglen om gennemsyn af skoleplaner hvert 10. år.

Til § 8.

I gældende folkeskolelovs § 9 er det fastsat,

at folkeskolens skoleår begynder den 1. april, samt at undervisningsministeren under særlige omstændigheder kan tillade, at skoleåret begynder til et andet tidspunkt. Da gymnasieskolerne har sommerskoleår (1. august—31. juli), er sommerskoleåret under den nuværende skoleordning også det mest hensigtsmæssige for realskoler og mellem- og realskoler, og da skoleåret normalt skal være ens for alle skoler inden for samme kommune, har derfor de fleste købstadkommuner og mange landkommuner med købstadordnet skolevæsen efterhånden indført sommerskoleår, og det må efter den tendens, der har kunnet iagttages, antages, at denne udvikling vil fortsætte. I overensstemmelse med et i den foran omtalte folketingsudvalgsberetning af 11. april 1957 optaget ændringsforslag foreslås det derfor fastsat, at folkeskolens skoleår begynder den 1. august, men at undervisningsministeren kan tillade, at skoleåret begynder til et andet tidspunkt. En sådan affattelse af bestemmelsen vil vel ikke medføre en for hele landet ensartet ordning, men tilsigter at give et flertal af de skolesøgende børn samme skoleår.

Til § 9.

I gældende lovs § 10, stk. 1 er det fastsat, at indskrivning i folkeskolen finder sted ved skoleårets begyndelse i henhold til anmeldelse, der som regel skal ske 2 måneder forud. Ved den nu foreslåede ændring af denne bestemmelse tilsigtes det på foranledning af det folketingsudvalg, der behandlede skolelovsforslagene i 1956-57, at bringe lovens bestemmelse om anmeldelsesfristen ved indskrivning i folkeskolen i bedre overensstemmelse med de faktiske forhold, hvorefter indskrivning oftest finder sted på et tidligere tidspunkt, end lovens normale frist angiver.

Til § 10.

I gældende lovs § 12, stk. 1 er det fastsat, at når gennemsnitstallet af børnene i en skoles klasser, beregnet efter gennemsnittet af børnetallet i kalenderåret, i to på hinanden følgende år har overskredet for skoler i købstæderne 33 og for skoler i landkommunerne 35, skal gennemsnitsbørnetallet nedbringes, og at visse nærmere angivne klasser ikke må medregnes ved beregningen af gennemsnitsbørnetallet. Disse klasser er de klasser for folkeskolens større børn, som ifølge gældende lovs § 12, stk. 3 kan forlanges delt, når elevtallet overskrider 30.

På foranledning af det folketingsudvalg, der behandlede skolelovsforslagene i 1956-57 fandt der i et såkaldt „fællesudvalg vedrørende skolelovsfor-

F. t. l. om ændr. af l. om folkeskolen.

slagene" i februar-marts 1957 under ministerens ledelse nogle drøftelser sted mellem repræsentanter for lærerorganisationerne, repræsentanter for de i folketingsudvalget repræsenterede politiske partier og skolesagkyndige embedsmænd. Drøftelserne angik i første række visse spørgsmål vedrørende skolens struktur, men man kom også ind på andre spørgsmål, deriblandt spørgsmålet om gennemførelse af en nedsættelse af klassekvotienten. Dette resulterede i et ændringsforslag, der er optaget i folketingsudvalgets beretning og indarbejdet i nærværende lovforslag.

Efter den foreslåede affattelse fastsættes det højeste tilladte gennemsnitsbørnetal i en skoles klasser til 30 ligesom i det af medlemmer af venstre i efteråret 1955 fremsatte lovforslag, og samtidig foreslås der fastsat en regel om en gradvis yderligere nedsættelse af gennemsnitsbørnetallet til 28.

Bestemmelsen i gældende lovs § 12, stk. 3 om, at en klasse kan forlanges delt, når elevtallet overskrider 30, gælder under den nuværende skoleordning for eksamensmellemskolen (5.-8. skoleår, ved skoler med københavnsk skoleordning 6.-9. skoleår), for den eksamensfrie mellemskoles to øverste klasser (7.-8. eller eventuelt 8.-9. skoleår) og for hovedskolens øverste klasse (for 7-klassede skoler altså 7. skoleår). For den etårige realklasse, som under den nuværende skoleordning kan slutte sig til eksamensmellemskolen, er normen for det maksimale elevtal 24.

Det foreslås nu fastsat, at det normale maksimale elevtal skal være 30 i klasser for 6. og 7. skoleår og 24 i klasser for 8.-10. skoleår, altså for 8. hovedskoleklasse og for klasserne i den 3-årige realafdeling. Det normale maksimale elevtal for klasser for 6. og 7. skoleår foreslås gradvis nedsat fra 30 til 28, da tallet for disse klasser ikke bør overstige de i stk. 1 fastsatte gennemsnitstal. I forbindelse med ændringen af affattelsen er der i bestemmelsen optaget en præcisering af, hvilke myndigheder der kan stille krav om deling af klasser, hvis elevtal overskrider de angivne normer.

Til § 11.

Den som stk. 1 optagne bestemmelse, hvorefter skolekommissionen kan beslutte, at der skal gives hjemmene meddelelse om børnenes standpunkt, flid og opførsel, er enslydende med bestemmelsen i gældende folkeskolelovs § 13, stk. 3.

Som stk. 2 foreslås der optaget en bestemmelse om adgang for elever, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør eller senere, til at få afgangsbeviser. En tilsvarende adgang findes allerede under den nuværende skoleordning i henhold

til undervisningsministeriets cirkulære af 23. juli 1942 om udfærdigelse af et afgangsbevis fra den eksamensfrie mellemskole.

Når der i sådanne afgangsbeviser, således som det er foreslået, gives meddelelse om, hvilke fag undervisningen efter det 5. skoleår har omfattet, og om børnenes standpunkt i de elementære fag skrivning og skriftlig og mundtlig dansk og regning samt i yderligere to af skolen valgte fag og eventuelt tillige i et fremmedsprog, og når der desuden gives en samlet udtalelse om elevernes arbejde, standpunkt, flid og opførsel i skolen, vil man hermed have imødekommet behovet for, at elever, hvis forældre ønsker det, kan få et bevis med oplysninger om de spørgsmål, der er af særlig betydning, når eleverne efter endt skolegang søger ud i erhvervene. I tilfælde, hvor elever søger optagelse i en realafdeling ved en anden skole end deres hidtidige, og hvor elever fra folkeskolen søger optagelse i 1. gymnasieklasse, vil de samme oplysninger være relevante, og herudover vil det være ønskeligt, at der foreligger en udtalelse fra den hidtidige skole om, hvorvidt vedkommende elev efter denne skoles skøn er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i en realafdeling henholdsvis gymnasiet på tilfredsstillende måde. Det foreslås derfor, at der foruden afgangsbeviserne skal gives elever, der vil søge optagelse i en realafdeling eller i 1. gymnasieklasse i en anden skole end deres hidtidige, en særlig udtalelse herom. Tilsvarende er det i de nedenfor i § 17 (om affattelsen af lovens § 20) foreslåede regler om optagelse i realafdelingen og i § 14 i det samtidig fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler anført, at elever, der søger optagelse i en realafdeling henholdsvis en gymnasieafdeling på en anden skole end deres hidtidige, må fremlægge det afgangsbevis og den særlige udtalelse, som de ifølge lovens § 13 kan begære af deres hidtidige skole. Det bemærkes, at den nævnte særlige udtalelse efter det i november 1956 fremsatte lovforslag skulle anføres på afgangsbeviset, men at man nu har fundet det rigtigst at foreslå, at den gives særskilt uden for dette.

Efter bestemmelsens ordlyd skal afgangsbeviserne kun udstedes til børn, hvis forældre ønsker det, men som følge af reglerne om optagelse i realafdelingen og gymnasie-lovforslagets regler om optagelse i gymnasieafdelingen vil elever, der vil søge optagelse i en realafdeling, henholdsvis en gymnasieafdeling ved en anden skole end deres hidtidige, være nødt til at gøre brug af deres ret til at få afgangsbevis og den omhandlede særlige udtalelse.

Til § 12.

Denne bestemmelse vedrører udelukkende inddelingen af de følgende paragraffer (§§ 16-22) i underafsnit. I gældende folkeskolelov er inddelingen af lovens kapitel 2, undervisningens ordning og omfang, således:

1. Almindelige bestemmelser (§§ 5-15).
2. Den købstadordnede skole (§§ 16-19).
 - a. Grundskolen (§§ 16-17).
 - b. Hovedskolen og mellemkolen (§§ 18-19).
3. Den landsbyordnede skole (§§ 20-22).

Ved de foreslåede ændringer vil inddelingen blive således:

1. Almindelige bestemmelser (§§ 5-15).
2. Hovedskolen (§§ 16-18).
3. Realafdelingen (§§ 19-22).

Til § 13.

De i denne bestemmelse optagne regler om det minimale årlige antal undervisningstimer og om skoledagens maksimale længde svarer i realiteten til de allerede gældende bestemmelser, men formuleringen er ændret noget, bl. a. som følge af, at hele den eksamensfri skole betegnes hovedskolen.

Bestemmelserne i stk. 1 hidrører fra gældende lovs § 16, stk. 1, således som denne bestemmelse er blevet suppleret ved lov nr. 194 af 4. juni 1947, samt § 18 og § 20.

Bestemmelsen i stk. 2 svarer til § 20, stk. 1, 2. led i gældende lov, hvori det for den landsbyordnede skole er fastsat, at det årlige timetal i hver af de 3 sidste årgange (5.-7. skoleår) ikke må være under 960 timer. Den foreslåede bestemmelse er affattet i overensstemmelse med det herom i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag og vil betyde, at de kommuner, der hidtil har haft den såkaldte „vestjyske skoleordning“, med undervisningsministerens tilladelse vil kunne bibeholde denne, således at det årlige timetal for børnene i 5.-7. skoleår, som efter den i stk. 1 foreslåede norm skulle være mindst 1 200 timer, kan nedsættes til 960 timer under forudsætning af, at børnene i løbet af 1.-7. skoleår får ialt mindst 6 480 timer.

Bestemmelserne i stk. 3 hidrører uændret fra bestemmelserne i gældende lovs §§ 16, stk. 2, 18 og 20, stk. 2.

Til § 14.

I denne bestemmelse stilles der forslag om affattelsen af lovens § 17 vedrørende undervisningen i hovedskolen.

De i stk. 1 optagne regler om, hvilke fag undervisningen skal omfatte i 1.-5. skoleår, svarer nøje

til bestemmelsen om undervisningen i grundskolen i gældende lovs § 17, stk. 1 og 2. Herudover er det anført, at der med undervisningsministerens tilladelse også kan optages andre fag på undervisningsplanen. Det synes i sig selv ønskeligt, at der i loven åbnes mulighed herfor, og det synes særlig påkrævet, fordi den foreslåede bestemmelse omfatter også 5. skoleår, medens bestemmelsen i gældende lov kun omfatter de første 4 årgange.

Den i stk. 2 foreslåede bestemmelse om undervisningen i 6. og følgende skoleår svarer for de fleste fags vedkommende til bestemmelserne i gældende lovs § 19, stk. 1 om undervisningen i hovedskolen og den eksamensfri mellemkole. Det er dog noget nyt, når det er foreslået, at der i 6. skoleår skal optages undervisning i et fremmedsprog. Fremmedsproget skal være engelsk eller tysk, men det forudsættes, at det normalt vil være engelsk. Traditionen peger imod dette, og det vil af hensyn til de elever, der må skifte skole ved optagelse i realafdelingen, også være mest hensigtsmæssigt, at undervisningen i fremmedsprog begynder med det samme sprog i alle skoler. Det er, som det fremgår af den foreslåede formulering, tanken, at alle børnene skal deltage i undervisningen i et fremmedsprog i det 6. skoleår. Da man imidlertid formentlig må regne med, at det vil vise sig, at i hvert fald nogle elever overhovedet ikke vil kunne få udbytte af undervisningen, har man foreslået, at der tilføjes en bestemmelse om, at der bør gives sådanne elever anden undervisning i de pågældende timer. Herudover har man optaget endnu en ny bestemmelse, hvorefter der under dansk skal optages undervisning i norsk og svensk, idet man finder det ønskeligt, at børnene ikke blot i eksamensskolen, men også i den eksamensfri hovedskole får kendskab til disse nordiske sprog.

Det af undervisningsministeren i efteråret 1956 fremsatte forslag til lov om ændringer af lov om folkeskolen gik som foran omtalt ud på, at hovedskolen skulle være udelt de første 6 år, men skulle kunne deles i linier i 7. og 8. skoleår. Som ligeledes foran anført er hovedskolen efter nærværende lovforslag udelt i de første 7 skoleår. Denne regel modificeres ved den bestemmelse, som på grundlag af det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag er føjet til den i lovforslaget af 13. november 1956 foreslåede affattelse af lovens § 17, stk. 2. Den pågældende bestemmelse indeholder regler om, hvordan børnene ved skoler med mere end 1 klasse pr. årgang fordeles i klasserne fra begyndelsen af 6. skoleår. Efter det i folketingsudvalgets beretning optagne ændringsforslag fordeles børnene efter deres standpunkt,

evner og interesser, og det anføres videre, at børnenes placering ved delingen foretages efter skolens skøn og under hensyntagen til forældrenes ønsker, samt at skolens skøn baseres på dens almindelige indtryk af det enkelte barns evner og daglige skolearbejde, herunder resultatet af nogle af de skriftlige prøver i dansk og regning, der indgår i skolearbejdet i det 5. skoleår. Denne affattelse er bibeholdt i nærværende lovforslag, dog at det kun siges, at der *kan* foretages en sådan fordeling. Det vil herefter stå de enkelte kommunale skolevæsener frit efter de regler, som fastsættes herom i skoleplan og undervisningsplan, fra 6. skoleårs begyndelse enten at fordele børnene i klasserne efter deres standpunkt, evner og interesser eller ved oprykningen af børnene fra 5. til 6. klasse at bibeholde den hidtidige fordeling af børnene i klasserne. Inden for disse af bestemmelsens ordlyd angivne ydergrænser kan der tænkes andre ordninger, herunder f. eks., at man ikke fra 6. skoleårs begyndelse gennemfører en anden opdeling af børnene i klasserne end for 1.-5. skoleår, men opretholder de hidtidige klasser og blot i enkelte timer deler børnene efter standpunkt, evner og interesser til undervisning i særlige fag. Hvad angår delingen, hvor en sådan ønskes foretaget, bemærkes, at der efter de herfor foreslåede retningslinier er tale om en deling, der er blevet betegnet som en „mild deling“, og som ikke er baseret på særlige prøver og ikke fører til nogen eksamensmæssig afslutning ved udgangen af det 7. skoleår. Medens den foreslåede regel således giver skoler med mere end 1 klasse pr. årgang flere former at vælge imellem med hensyn til ordningen af delingen eller differentieringen i 6. og 7. skoleår, vil man ved skoler med kun 1 eller færre klasser pr. årgang ikke have forskellige muligheder, men man må benytte sig af differentieret undervisning i 6. og 7. skoleår, bl. a. i de fag, i hvilke en forberedende undervisning er nødvendig for overgang til eksamensskolen.

I stk. 3, der er affattet i overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag, har man først optaget en bestemmelse om, at der i løbet af det 7. skoleår skal tilstræbes en afrunding af undervisningen i de fag, hvori dette må anses for ønskeligt af hensyn til de elever, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør. Man ønsker hermed at pege på, at den omstændighed, at hovesskolen — lige som den nuværende eksamensfri mellemskole — rækker ud over den undervisningspligtige alder, ikke må medføre, at undervisningen tilrettelægges sådan, at de børn, der går ud af skolen ved undervisningspligtens ophør, ikke har fået en sådan

afrunding af undervisningen i de enkelte fag, som er ønskelig for ethvert barn, og som er mulig på det pågældende alderstrin.

Man har derhos bibeholdt den i det i efteråret 1956 fremsatte lovforslag optagne regel om undervisningens afpasning med henblik på børnenes fremtidige virksomhed i det praktiske liv og deres fortsatte uddannelse. Denne bestemmelse svarer til den i gældende lovs § 19, stk. 2 givne regel for undervisningen i hovedskolens sidste klasse og den eksamensfri mellemskoles to sidste klasser. I gældende lov er det derefter fastsat, at der i så henseende kan optages andre fag på undervisningsplanen, og at det kan bestemmes, at drengene deltager i visse af disse fag, og pigerne i andre. Idet man har ladet den særlige bestemmelse om, at det kan bestemmes, at drengene kan deltage i visse fag og pigerne i andre, udgå, har man i øvrigt fastholdt tanken om en afpasning af undervisningen i de sidste år, idet man foreslår fastsat, at undervisningen ved optagelse af valgfrie fag ved siden af de obligatoriske og ved bestemmelser i undervisningsplanen for de enkelte fag efter de stedlige ønsker og behov kan tilrettelægges under hensyntagen til børnenes evner, anlæg og interesser. Herudover har man fundet det rigtigt ved henvisning til loven om erhvervsvejledning at medtage en bemærkning om erhvervsvejledningen i skolerne.

Endelig har man bibeholdt den i det i efteråret 1956 fremsatte lovforslag optagne bestemmelse om, at der fra 7. skoleår skal tilbydes undervisning i endnu et fremmedsprog (tysk eller eventuelt engelsk) og i matematik. Undervisning i to fremmedsprog og i matematik i 7. skoleår i hovedskolen vil være nødvendig af hensyn til de elever, der ønsker at søge optagelse i realafdelingen fra begyndelsen af 8. skoleår, idet optagelsen i realafdelingens 1. klasse forudsætter forudgående undervisning i de nævnte fag, jfr. lovforslagets § 17 om affattelsen af lovens § 20 (se stk. 1). Om bestemmelsens forhold til gældende lov bemærkes, at der ifølge gældende lovs § 19, stk. 3 kan optages undervisning i tysk, engelsk og matematik på undervisningsplanen i den eksamensfri mellemskole i de sidste år, og at der i henhold til gældende lovs § 19, stk. 4 kan optages undervisning i eet fremmedsprog på undervisningsplanen i hovedskoleklasser hvilken sidste regel ifølge lovens § 20, stk. 4 også gælder for hovedskoleklasser i landsbyordnede skoler, når de pågældende klasser har mindst 1200 undervisningstimer årlig. Den foreslåede bestemmelse om, at kun de børn kan deltage, der kan have udbytte af undervisningen, og at timetallet for de andre børn ikke herved må nedsættes under

det for klassen foreskrevne, findes allerede i gældende lov.

Stk. 4 er ligeledes affattet i overensstemmelse med ændringsforslaget i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957. Når det i den foreslåede bestemmelse siges, at undervisningen i det 8. skoleår i hovedskolen videreføres med særligt henblik på at forberede elevernes overgang til almen eller faglig ungdomsundervisning, er der hermed peget på den betydning, som undervisningen i dette skoleår vil kunne få som grundlag for elevernes overgang til de efterfølgende ungdomsskoleformer, såsom tekniske skoler, handelsskoler, landbrugsfaglige ungdomsskoler og husholdningsskoler. I denne forbindelse har man på dette sted optaget den i det i efteråret 1956 fremsatte lovforslag § 10 (om affattelsen af lovens § 13, se stk. 3) optagne bestemmelse om, at vedkommende fagministre efter forhandling med undervisningsministeren udfærdiger nærmere regler om, hvilke lempelser elever, der har gennemgået det 8. skoleår i hovedskolen, skal kunne opnå ved efterfølgende undervisning i tilknytning til faglig uddannelse. Aftaler om sådanne spørgsmål findes allerede, i hvert fald enkelte steder (således i Horsens, jfr. pag. 80 i beretning af 1. oktober 1956 fra folketingsudvalget angående skolelovforslagene), mellem de lokale skolevæsener og faglige skoler, f. eks. tekniske skoler og handelsskoler, men en nærmere undersøgelse af spørgsmålet vil sikkert vise, at der kan gives mere generelt gældende regler herom, og man må anse det for ønskeligt, at sådanne regler gives, således at forældre og de større børn kan få retningslinier med hensyn til, hvilke lempelser eleverne vil kunne opnå på de faglige skoler, såfremt de deltager i hovedskolens undervisning i det 8. skoleår, som jo ligger efter undervisningspligtens ophør.

Den i stk. 5 optagne regel svarer til bestemmelserne i gældende lovs § 19, stk. 6 og § 21.

Til § 15.

I denne bestemmelse, der omhandler affattelsen af lovens § 18, har man optaget nogle fra gældende lovs afsnit om den landsbyordnede skole (§§ 20-22) hidrørende bestemmelser, der navnlig vedrører ordningen af folkeskoler, hvori børnetallet ikke er tilstrækkeligt til oprettelse af en klasse for hver årgang.

I det foreslåede stk. 1 har man opretholdt bestemmelsen i gældende lovs § 20, stk. 1 om, at en folkeskole med den neden for under stk. 2 omhandlede undtagelse mindst skal have 2 klasser for børnene

i 1.-7. skoleår. Man har derhos bibeholdt den i gældende lovs § 20, stk. 3 i. f. givne hjemmel for, at man til undervisning i sløjd og husgerning kan samle børn fra flere skoler på eet sted, inden for en kommune eller et skoleforbund, og at der kan indrettes skoleforbund alene til undervisning i disse fag.

De øvrige bestemmelser i gældende lovs § 20 (om antallet af undervisningstimer, om skoledagens længde og om undervisningsfagene) er indgået under de foran omhandlede for alle skoler foreslåede bestemmelser i lovforslagets §§ 13 og 14 (om affattelsen af lovens §§ 16 og 17).

Bestemmelsen i gældende lovs § 21 om den fortsættelsesklasse, som efter gældende lov kan knyttes til landsbyordnede skoler, er udgået, da muligheden for oprettelse af sådanne fortsættelsesklasser ikke tænkes opretholdt.

I stk. 2 har man uden realitetsændringer optaget reglerne i gældende lovs § 22 om enklassede skoler. Det bemærkes herved, at de i slutningen af den foreslåede bestemmelse nævnte enklassede skoler, der hidtil har kunnet opretholdes med et børnetal på ikke over 36, er skoler i de sønderjyske landsdele.

Til § 16.

I denne og de følgende tre paragraffer foreslås der som §§ 19-22 i loven indsat bestemmelser om realafdelingen, nemlig i § 16 (om § 19) om realafdelingens mål og ordning, i § 17 (om § 20) om optagelsen i realafdelingen, i § 18 (om § 21) om undervisningen i realafdelingen og i § 19 (om § 22) om realeksamen.

I den foreslåede affattelse af lovens § 19, stk. 1 siges det, at der i realafdelingen gives en fortsat almindelig undervisning, der slutter med en prøve (realeksamen).

I stk. 2 gives reglerne om realafdelingens ordning i overensstemmelse med de foran anførte almindelige bemærkninger til lovforslaget, altså som 3 etårige klasser i tilslutning til 7. skoleår, medens de jævnsides hermed i det i efteråret 1956 fremsatte lovforslag foreslåede muligheder for indretning af en 4-årig realafdeling i tilslutning til 6. skoleår og en 2-årig realafdeling i tilslutning til 8. skoleår er udgået, således at bestemmelsen er affattet i overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag.

Da det må anses for ønskeligt, at de private real-skoler har samme ordning som folkeskolens realafdeling, er det i øvrigt lige som i det i efteråret 1956 fremsatte lovforslag anført, at bestemmelserne om realafdelingens ordning ikke blot gælder for kommunale, men også for private realskoler.

Til § 17.

Denne bestemmelse omhandler affattelsen af lovens § 20, hvori reglerne om optagelse i realafdelingen foreslås fastsat. Bestemmelserne i stk. 1 og 3 er affattet i overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag, idet der dog i stk. 1 er foretaget en mindre ændring som følge af den foran under bemærkningerne til lovforslagets § 11 nævnte ændring, hvorefter den hidtidige skoles udtalelse om en elevs egnethed for realafdeling eller gymnasium afgives særskilt uden for afgangsbrevet.

Reglerne om de normale tilfælde findes i stk. 1, og hovedbetingelsen er, at vedkommende elev er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at han kan følge undervisningen i realafdelingen på tilfredsstillende måde. Det må som nævnt også være en betingelse for alle, at de har fulgt undervisningen i engelsk i det 6. skoleår, men denne undervisning omfatter ifølge den i § 14 foreslåede affattelse af lovens § 17 (se stk. 2 og bemærkningerne hertil) alle elever i 6. skoleår, således at kun de elever, der viser sig intet udbytte at kunne have af undervisningen, bør have anden undervisning i de pågældende timer. Yderligere må det være en betingelse for optagelse i realafdelingen, at vedkommende elev har fulgt undervisningen i 2 fremmedsprog og matematik i 7. skoleår, idet denne forudgående sprog- og matematikundervisning er en forudsætning for at blive ført frem til realklassen i løbet af 3 års skolegang i realafdelingen. Det drejer sig her om rent faktiske betingelser for optagelse i realafdelingen, medens spørgsmålet om, hvorvidt eleverne gennem deres deltagelse i undervisningen i hovedskolen i disse særligt nævnte fag har bragt det så vidt, at de kan anses for egnede til optagelse i realafdelingen, henhører under afgørelsen af, om eleverne opfylder hovedbetingelsen for optagelsen, nemlig at de er i besiddelse af en sådan modenhed og kundskabsfyldte, at det kan forventes, at de kan følge undervisningen i realafdelingen på tilfredsstillende måde.

Som det indirekte fremgår af foranstående, er det tanken, at optagelse i realafdelingen normalt ikke skal være afhængig af resultatet af en særlig optagelsesprøve. I særlige tilfælde bør den skole, i hvis realafdeling optagelse søges, dog kunne betinge optagelsen af, at eleven består en optagelsesprøve, og i andre tilfælde bør der gives eleven eller dennes forældre adgang til at forlange optagelsesprøve afholdt. I stk. 2 foreslås det derfor bestemt, at der fastsættes regler herom af undervisningsministeren.

De tilfælde, som man her har for øje, er dels de tilfælde, hvor optagelsen i realafdelingen vil være forbundet med skoleskifte, og hvor en elevs afgangsbrev og særlige udtalelse fra den hidtidige skole giver grund til tvivl om egnetheden for realafdelingen, dels de tilfælde, hvor realafdelingen findes ved elevens hidtidige skole, og hvor denne ikke anser eleven for egnet til optagelse i realafdelingen, men hvor eleven eller forældrene finder skolens standpunkt uretfærdigt. Hvor det drejer sig om optagelse i realafdelingen ved en gymnasieskole, vil der også kunne blive spørgsmål om afholdelse af optagelsesprøve for elever, om hvis egnethed for optagelse der i og for sig ikke er tvivl, nemlig hvis skolen ikke har plads til samtlige egnede elever, der søger optagelse.

Medens bestemmelserne i stk. 1 og 2 omhandler optagelsesbetingelserne for elever, der søger ind i 1. realklasse efter i hovedskolens øverste klasser at have modtaget den herfor fornødne undervisning i fremmedsprog og matematik, foreslås det med hensyn til elever, der ikke opfylder betingelserne med hensyn til forudgående undervisning, eller som søger optagelse i realafdelingen senere end fra 1. realklasses begyndelse, i stk. 3 fastsat, at optagelse af sådanne elever er betinget af, at de ved en optagelsesprøve godtgør, at de i modenhed og kundskaber står på samme trin som eleverne i den klasse, hvori de ønskes optaget. For den sidstnævnte kategori svarer den foreslåede bestemmelse til bestemmelsen i almenkolelovens § 15, stk. 2.

Som stk. 4 foreslås optaget en hjemmel for ministeren til i særlige tilfælde at meddele undtagelser fra reglerne for optagelse i realafdelingen.

Til § 18.

De bestemmelser om undervisningen i realafdelingen, der her foreslås optaget som lovens § 21, svarer på de fleste punkter til de for eksamensmellemskolen og realklassen ifølge almenkoleloven gældende bestemmelser. Stk. 1 og 2 er affattet i overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag.

I stk. 1 angives undervisningsfagene. Det anføres dernæst, at der i 3. realklasse kan indrettes en teknisk linje med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe, og endvidere har man lige som i reglerne for undervisningen i hovedskolens øverste klasser medtaget en bemærkning om, at der i 2. og 3. realklasse gives en grundlæggende erhvervsorientering. I stk. 2 angives det dels, hvilke fag der helt eller delvis er valgfri, dels at undervisningen i visse fag kan afsluttes i 1. realklasse.

Endelig gives der i stk. 3 regler om det årlige timetal og om skoledagens længde.

I henhold til almenkolelovens § 5 skal danskundervisningen i eksamensmellemskolen omfatte lette læsestykker af svensk. På dette punkt har man foreslået en ændring, bestående i, at der under dansk ikke blot medtages svensk, men også norsk, svarende til, at man foran i lovforslagets § 14 (om affattelsen af lovens § 17, se stk. 2) har foreslået, at der under danskundervisningen for hovedskolens større børn skal optages undervisning i norsk og svensk.

Undervisning i religion gives ifølge almenkoleloven i den nuværende eksamensmellemskole, men ikke i realklassen.

Med hensyn til fagene engelsk, tysk og fransk er forholdet det, at der ifølge almenkoleloven kan tilbydes undervisning i fransk i eksamensmellemskolens øverste klasse ved siden af den obligatoriske undervisning i engelsk og tysk, og at der i realklassen skal undervises i „2 af de nyere sprog (engelsk, tysk, fransk)“. Den for realklassen gældende regel praktiseres som oftest således, at undervisningen i engelsk og tysk er obligatorisk, medens faget fransk tilbydes som valgfrit fag. Det svarer således til den nuværende normalordning, når det foreslås fastsat, at faget fransk er valgfrit i realafdelingen.

Med hensyn til fagene regning og matematik er disse efter almenkoleloven obligatoriske i eksamensmellemskolen, medens det for realklassens vedkommende hedder, at der skal undervises i „praktisk regning og matematik (kun påbudt for drenge)“. Pigerne kan altså under den nuværende ordning bortvælge regning og matematik i realklassen. Man har ikke fundet det rigtigt at foreslå en særregel opretholdt for pigerne, men foreslår som en for alle elever gældende ordning, at regning bliver obligatorisk i hele realafdelingen, medens matematik skal kunne bortvælges i 3. realklasse.

De øvrige i stk. 1 og 2 omtalte fag giver ikke anledning til særlige bemærkninger, men man har fundet det hensigtsmæssigt at optage en regel om, at undervisning i andre fag end de i stk. 1 nævnte kan optages med undervisningsministerens godkendelse.

Forslaget om, at der i 3. realklasse skal kunne indrettes en teknisk linje med særlig hensyntagen til den matematisk-fysiske faggruppe, er baseret på en henvendelse til undervisningsministeriet af 3. december 1956 fra det af ministeriet i sommeren 1956 i forbindelse med teknikerkommissionens arbejde nedsatte udvalg vedrørende den matematisk-naturvidenskabelige uddannelse. I denne hen-

vendelse foreslog nævnte udvalg, at en kommende skolelov gøres så rummelig, at en eventuel matematisk-fysisk reallinje vil kunne etableres. Henvendelsen samt de fra undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne og undervisningsinspektøren for mellem- og realskolerne indhentede udtalelser over denne er optrykt som bilag til folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957. Henvendelsen gav anledning til, at undervisningsministeren over for folketingsudvalget stillede forslag til affattelsen af sådanne ændringer i det i efteråret 1956 fremsatte lovforslag, at det kunne blive muligt i givet fald at oprette en særlig teknisk linje i realafdelingen. Man gentager i denne forbindelse den af ministeren over for folketingsudvalget anførte bemærkning om, at det nærmere indhold af en sådan teknisk linje efter sagens natur ikke bør udformes, før udvalget vedrørende den matematisk-naturvidenskabelige uddannelse har afsluttet sit arbejde.

I stk. 2 har man som foran omtalt anført, at undervisningen i visse fag afsluttes i 1. eller 2. realklasse. Det er dog ikke meningen, at man heraf skal drage den slutning, at der skal undervises i alle de øvrige fag på alle realafdelingens klassetrin.

Ifølge den i stk. 3 foreslåede regel skal det årlige timetal i realafdelingen være mindst 1 200 timer, og skoledagen må normalt ikke overstige 6 klokke-timer daglig.

Til § 19.

De i denne bestemmelse optagne regler om realeksamen svarer hovedsagelig til almenkolelovens regler om den nuværende realeksamen, men ligesom der allerede efter de nuværende regler er hjemmel for, at eksamen ved mellemskoleeksamen kan bortfalde i et eller to mundtlige fag, og for, at eksamen ved studentereksamen bortfalder i tre eller fire af de mundtlige fag, jfr. kgl. anordning af 10. marts 1938 § 4, således har man nu også for realeksamens vedkommende foreslået en begrænsning af den mundtlige eksamen, således at denne kun kommer til at omfatte 5 af de fag, hvori der er undervist i realafdelingen, jfr. stk. 2, som iøvrigt nu i overensstemmelse med det i folketingsudvalgets beretning af 11. april 1957 optagne ændringsforslag er affattet således, at der på den eventuelle tekniske linje i stedet for skriftlig prøve i et fremmedsprog vil kunne anordnes en særlig prøve i fag under den matematisk-fysiske faggruppe. Endvidere har man i stk. 4 medtaget en regel om, at spørgsmålene ved de mundtlige prøver stilles af vedkommende lærere, men godkendes af censor. En tilsvarende regel er for lærerprøvens

vedkommende indført ved bestemmelsen i § 13, stk. 1 i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen. Endelig har man med hensyn til beviserne for realeksamen anført, at der på disse anføres årskarakterer samt karaktererne i de enkelte fag ved prøverne. Det er derimod ikke tanken, at der skal angives noget gennemsnit af karaktererne eller nogen hovedkarakter, idet man har ment, at alene karaktererne i de enkelte fag kan og bør være vejledende ved bedømmelsen af den enkelte elevs kvalifikationer i forskellige retninger, men skolerne må til internt brug kunne udregne karakterernes gennemsnit til afgørelse af, om den enkelte elev har bestået eksamen. De som stk. 8 og 9 optagne bestemmelser om kommunale og private skolars adgang til at afholde realeksamen og om privatisters adgang til at indstille sig til realeksamen svarer til de nugældende regler herom i almenskolelovens §§ 18 og 19.

Til § 20.

I gældende lovs § 23 fastsættes det i stk. 1, 1. led, at „for at kunne overtage undervisningen i folkeskolen skal den pågældende have bestået den afsluttende lærerprøve (jfr. dog § 24 og § 26, stk. 1)“^c. Ved den i nærværende lovforslag foreslåede affattelse af bestemmelsen er der optaget en henvisning til lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen.

Bestemmelsen i gældende folkeskolelovs § 23, stk. 1, 4. led, hvorefter de lærere, der har underkastet sig skoleembedseksamen, har fortrinvis adgang til undervisning i de til kommunale gymnasier knyttede mellemskoler, og hvorefter ingen lærer kan ansættes ved disse skoler, som ikke har underkastet sig en prøve i pædagogik og undervisningsfærdighed, har man foreslået erstattet af en bestemmelse, hvori der med hensyn til ansættelse ved de kommunale gymnasier henvises til de bestemmelser, som foreslås fastsat herom i §§ 16 og 17 i det samtidig forelagte forslag til lov om gymnasieskoler. Man henviser herom til bemærkningerne til nævnte lovforslag.

Den foreslåede ændring af § 23, stk. 1, 4. led er blot en à jour-føring af henvisningen til lærerlønningssloven, idet lærerlønningssloven af 1931 er afløst af lærerlønningssloven af 1946.

Bestemmelsen i gældende folkeskolelovs § 23, stk. 2, 1. led har man foreslået ophævet. Bestemmelsen vedrører ansættelse af timelærere ved landsbyordnede skoler og skønnes overflødig, idet det nu af lærerlønningssloven af 12. juli 1946 § 33 g) klart fremgår, at der også på landet kan ansættes timelærere, ligesom lærerlønningssloven indeholder de

forødnede bestemmelser om timelæreres aflønning og tjenesteboligforhold. Når man endvidere har foreslået den i folkeskolelovens § 23, stk. 2 i. f. fastsatte regel om, at faglærere lønnes med en timebetaling, der fastsættes på skoleplanen, ophævet, skyldes dette, at det i lærerlønningssloven af 1946 § 33 g) i. f. er bestemt, at for faglærere (og vikarer) fastsætter undervisningsministeriet regler for vederlaget.

Folkeskolelovens § 23, stk. 3 er allerede ophævet ved lærerlønningsslovens § 49, og når nu også stk. 4, der omhandler undervisning i skolekøkkengerning ved seminarierne, foreslås ophævet, er grunden hertil den, at de fornødne regler herom nu er optaget i lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen § 11.

Til § 21.

Ved lov nr. 220 af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen er den i lov nr. 55 af 30. marts 1892 med senere ændringer omhandlede forskolelærerindeuddannelse blevet afløst af en uddannelse for småbørnslærerinder. Samtidig er folkeskolelovens § 24, der fastsatte forskolelærerindernes anvendelsesområde, blevet ophævet, jfr. nævnte lov af 11. juni 1954 § 43, stk. 3 c. Endelig er det ved lovens § 5, stk. 2 fastsat, at seminarier for småbørnslærerinder uddanner lærere til de første fire årgange af den landsbyordnede folkeskole og til de yngste årgange af den købstadordnede folkeskole, hvorhos det i lovens § 5, stk. 3 er fastsat, at uddannelsen i kvindelig håndgerning og legemsøvelser for piger skal tage sigte på undervisning i hele folkeskolen.

Da man må finde det naturligt, at der i folkeskolelovens kapitel om lærerne også findes regler om, i hvilket omfang småbørnslærerinder må anvendes, foreslås der herom optaget en regel af samme indhold som de foran gengivne regler i loven om uddannelse af lærere til folkeskolen, og da der endnu i en lang årrække vil være lærerinder med den nu ophævede forskolelærerindeuddannelse, der må sidestilles med småbørnslærerinderne, har man ved affattelsen af reglen fundet det rigtigst også at nævne forskolelærerinderne udtrykkeligt i denne.

Den foreslåede bestemmelse giver således kun udtryk for den allerede gældende ordning. Dette gælder også med hensyn til forskolelærerindernes mulighed for at undervise i kvindelig husgerning. Denne mulighed var nævnt udtrykkeligt i den ved lov nr. 220 af 11. juni 1954 ophævede bestemmelse i folkeskolelovens § 24, men forskolelærerinderne kan naturligvis kun undervise i kvindelig husgerning, hvis de har den herfor fornødne uddannelse.

Dette vil også være tilfældet i fremtiden og kræver ikke særlig hjemmel i nærværende bestemmelse, idet det allerede følger af hjemmelen til antagelse af faglærere.

Til § 22.

Ved den til gældende lovs § 27, stk. 1 foreslåede ændring af ordet „overlærere“ til „skoleinspektører, viceinspektører“ føres loven à jour med lærerlønningssloven af 12. juli 1946.

Den foreslåede ophævelse af de i gældende lovs § 27, stk. 2 fastsatte regler angående fremgangsmåden ved ansættelse af lærere ved en kommunes eller et skoleforbunds samlede skolevæsen er en à jour-føring af folkeskoleloven med lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn, idet de omhandlede spørgsmål, der efter deres art henhører under tilsynsloven, nu fuldt ud er reguleret ved denne lovs § 7, stk. 1 og 3 samt § 13, stk. 1 b).

Til § 23.

Den her foreslåede ændring betegner en à jour-føring af folkeskoleloven med lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn, hvori det i § 8, stk. 2 og § 11, punkt 9) er fastsat, at skolekommissionen efter samråd med fælleslærerrådet udfærdiger et ordensreglement for kommunens skoler.

Til § 24.

I lovforslagets § 24 stilles der forslag om en ændret affattelse af lovens § 29 angående ordningen af folkeskolen i København. Ifølge gældende lov består folkeskolen her af en grundskole, der som regel er 5-årig, og en mellemskole, der er delt i to afdelinger, nemlig den eksamensfri mellemskole, der er 3- eller 4-årig og en 4-årig eksamensmellemskole efter almenskoleloven.

Den nu foreslåede affattelse af bestemmelsen svarer til de i lovforslagets §§ 2 og 16 foreslåede bestemmelser om ordningen af folkeskolen uden for København, hvorfor man skal henvise til bemærkningerne til disse bestemmelser.

Det bemærkes dog, at der efter den nuværende københavnske skoleordning, der med hjemmel i gældende lovs § 42 er indført i en lang række købstæder og nogle købstadordnede skoler i landkommunerne, kan være eksamensfri klasser for det 9. skoleår (4. f. m.). Efter den i nærværende lovforslag foreslåede ordning vil ældste klasse i folkeskolens eksamensfri afdeling være for 8. skoleår. Såfremt der ønskes opretholdt eksamensfri klasser for 9. skoleår, må dette ske efter reglerne i lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v.

Som stk. 2 har man optaget en bestemmelse om særundervisning for børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning. I gældende lov findes der en bestemmelse herom i afsnittet om folkeskolen uden for København (§ 2, stk. 5), men ikke i afsnittet om folkeskolen i København, men man har fundet det naturligt ved den nu givne lejlighed at foreslå, at bestemmelsen også optages i afsnittet om folkeskolen i København. Nogen ændring i de allerede bestående faktiske forhold ligger der ikke heri. Den foreslåede bestemmelse er enslydende med den i lovforslagets § 2 (om affattelsen af lovens § 2, se stk. 2) optagne bestemmelse, hvorfor man henviser til bemærkningerne til denne.

Til § 25.

I gældende lovs § 30, der her foreslås ophævet, et det fastsat, at den mellemskole, der leder til mellemskoleeksamen, giver mellemskoleundervisning efter lov af 24. april 1903 (almenskoleloven), og at der til denne afdeling kan være knyttet en realklasse, der forbereder til realeksamen efter nævnte lov. Det følger af de foreslåede ændringer af folkeskolens ordning, at denne bestemmelse må bortfalde.

Til § 26.

Man henviser til bemærkningerne til lovforslagets § 4 og bemærkningerne til det samtidig fremsatte forslag til lov om gymnasieskoler.

Til § 27.

Gældende lovs § 32, der her foreslås ophævet, indeholder i stk. 1 regler om undervisningen i den eksamensfri mellemskole. De tilsvarende regler om undervisningen i hovedskolens højere klasser foreslås ved nærværende lovforslags § 29 indføjjet i lovens § 35 ved en henvisning til de om undervisningen i hovedskolen i folkeskolen uden for København i lovforslagets § 14 foreslåede bestemmelser.

I stk. 2 indeholder gældende lovs § 32 en bestemmelse om, at der til den eksamensfri mellemskole efter kommunalbestyrelsens bestemmelse kan knyttes kursus, der forbereder til almindelig forberedelseseksamen og — eventuelt i fællesskab med staten og een eller flere kommuner uden for København — kursus, der forbereder til studentereksamen. I bemærkningerne til forslaget til den gældende lov, jfr. R. T. 1936-37, tillæg A, sp. 3071-74, er det om denne bestemmelse anført, at når den er optaget i afsnittet om København, betyder dette kun, at kursus som de nævnte her danner et naturligt supplement til det i øvrigt fuldt udbyggede skolevæsen, der rummer både mellemskolen med realklassen og gymnasiet, medens det

F. t. l. om ændr. af l. om folkeskolen.

ikke betyder, at en tilsvarende ordning ikke skulle kunne etableres uden for København. I den nuværende affattelse vil bestemmelsen ikke kunne opretholdes, idet den almindelige forberedelseseksamen ikke tænkes opretholdt under den i lovforslaget foreslåede skoleordning. Men man finder, at bestemmelsen i det hele i nogen grad falder uden for lovens område, og den foreslås derfor ophævet. Dette vil i henhold til det anførte være uden betydning for opretholdelsen af det bestående Statens og hovedstadskommunernes kursus til studentereksamen, ligesom andre kursus til studentereksamen eller realeksamen for elever, der — f. eks. på grund af alder — ikke kan være skoleelever, også fremtidig må kunne findes både i og uden for København.

Til § 28.

Ligesom man i lovforslagets §§ 5 og 7 har foreslået bestemmelserne om gennemsyn hvert 10. år af skoleplaner og undervisningsplaner for kommuner uden for København ophævet, foreslås her den tilsvarende bestemmelse om Københavns skoleplan og undervisningsplan ophævet.

Til § 29.

I gældende lovs § 35 er der i stk. 1 givet regler om det årlige timetal i grundskolen i folkeskolen i København, i stk. 2 om skoledagens længde og i stk. 3 om, hvad grundskolens undervisning skal omfatte, og i § 36, stk. 1 og 2 findes de tilsvarende regler for den eksamensfri mellemskole. Reglerne svarer i det hele til de for de tilsvarende klassetrin i de for købstadordnede skoler i folkeskolen uden for København gældende bestemmelser.

Da folkeskolens ordning efter nærværende lovforslag skal være den samme i København som uden for København, har man anset det for overflødigt at gentage reglerne om det årlige timetal og skoledagens længde, om undervisningen i hovedskolen og om optagelse i realafdelingen og undervisningen i denne. Ved den ved henvisning til de pågældende foranstående bestemmelser foreslåede affattelse af lovens § 35 foreslås det derfor blot fastsat, at der på disse områder gælder samme regler for folkeskolen i København som for folkeskolen uden for København.

Til § 30.

Om motiveringen for forslaget om, at stk. 1 og 2 i lovens § 36, der indeholder reglerne om det årlige timetal, om skoledagens længde og om undervisningen i den eksamensfri mellemskole i folkeskolen i København, udgår, skal man henvisne til bemærk-

ningerne til lovforslagets § 29 (om affattelsen af lovens § 35).

Fra gældende lovs § 36 foreslås herefter kun stk. 3 opretholdt med de ændringer, der følger af den i lovforslaget foreslåede ordning af folkeskolen.

Til § 31.

Den som stk. 1 optagne bestemmelse er enslydende med bestemmelsen i gældende lovs § 38, stk. 2.

Til § 32.

Den her foreslåede ændrede affattelse af bestemmelserne i gældende lovs § 39 om betingelserne for at overtage undervisning i folkeskolen i København og for ansættelse ved Københavns kommunes gymnasier svarer til den ved lovforslagets § 20 foreslåede ændrede affattelse af de tilsvarende bestemmelser i lovens § 23 om overtagelse af undervisning i folkeskolen uden for København og om ansættelse ved kommunale gymnasier uden for København. Man henviser herom til bemærkningerne til lovforslagets § 20.

Til § 33.

I henhold til gældende lovs § 42 kan kommunalbestyrelsen i kommuner, der har købstadordnede mellemskoler, vedtage, at de i lovens afsnit om folkeskolen i København fastsatte regler om grundskolen og mellemskolen skal være gældende for kommunens skolevæsen.

Da der efter de i nærværende forslag foreslåede regler ikke vil være forskel på folkeskolens ordning i og uden for København, foreslås denne bestemmelse ophævet.

Til § 34.

De gældende regler om undervisningspligtens indtræden og ophør findes i folkeskolelovens § 43, således som denne er ændret ved lov nr. 194 af 4. juni 1947. Reglerne går ud på, at undervisningspligten indtræder ved skoleårets begyndelse for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 7 år, og ophører med udgangen af et skoleår for de børn, der på dette tidspunkt er fyldt 14 år. Det var derhos i lovens oprindelige affattelse fastsat, at et barn, der inden et skoleårs begyndelse var fyldt 6 år, på begæring af den for dets skolegang ansvarlige skulle optages i skolen, selv om det endnu ikke var undervisningspligtigt efter den foran angivne regel. Børn, der i henhold til denne regel blev optaget i skolen som 6-årige, var dog lige så vel som de børn, der først blev optaget i skolen ved undervisningspligtens indtræden, undergivet undervisningspligt indtil udgangen af det skoleår, hvori de fyldte 14 år. Undervisningspligten var således 8-årig for deres vedkommende. Endelig var

der hjemmel for, at vedkommende skoledirektion respektive byråd kunne tillade, at børn, der var født i skoleårets første 3 måneder, med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør blev stillet, som om de „var født før skoleårets begyndelse“. Det vil sige, at sådanne børn, der ved et skoleårs begyndelse blot var 6 år og 9 måneder gamle, kunne optages i skolen på dette tidspunkt med den virkning, at de kun var undergivet undervisningspligten til udgangen af det skoleår, hvori de havde nået alderen 13 år og 9 måneder. For deres vedkommende var undervisningspligten således 7-årig.

Ved fornævnte lov af 4. juni 1947 blev den sidste regel ændret således, at den blev gældende generelt for hele landet. Vedkommende lokale myndigheder kunne således ikke længere hver for deres område selv bestemme, om reglen skulle gælde eller ikke. Men samtidig blev den hidtil generelt gældende regel om retten til at få et 6-årigt barn optaget i skolen på begæring af den for dets skolegang ansvarlige ændret således, at denne ret kun skulle gælde i de kommuner, hvor vedkommende kommunalbestyrelse havde truffet beslutning om, at retten skulle bestå som en for kommunens område almindeligt gældende regel.

Ved den nu foreslåede ændrede affattelse af bestemmelserne om undervisningspligten har man foreslået dennes varighed fastsat til 7 år for alle børn.

Den gældende bestemmelse om optagelse i skolen af børn, der fylder 7 år i skoleårets første 3 måneder, foreslås ændret til en bestemmelse om, at et barn, der fylder 7 år i skoleårets første 6 måneder, skal optages i skolen, når dette forlanges af den for dets skolegang ansvarlige, og at det da med hensyn til undervisningspligtens indtræden og ophør stilles, som om det var fyldt 7 år før skoleårets begyndelse. Den gældende bestemmelse om kommunalbestyrelsernes adgang til som en almindelig gældende regel at beslutte, at et barn, der ved skoleårets begyndelse er fyldt 6 år, skal optages i skolen ved skoleårets begyndelse på begæring af den for dets skolegang ansvarlige, har man på den anden side foreslået ophævet.

Ved de foreslåede bestemmelser, set under eet, vil børn tidligst kunne optages i skolen fra begyndelsen af det skoleår, inden hvis begyndelse de har nået en alder af 6 år og 6 måneder (mod nu kun 6 år, hvis vedkommende kommunalbestyrelse har vedtaget en almindeligt gældende regel herom). Børn, der ved et skoleårs begyndelse er mindst 6½ år gamle, men som endnu ikke er fyldt 7 år, vil kunne vente et år, idet de først er undervisningspligtige fra begyndelsen af et skoleår, når de

ved skoleårets begyndelse er fyldt 7 år. Aldersspredningen i et-årige klasser vil herved blive reduceret fra 2 år til 1½ år, og undervisningspligten vil for alle børn være 7 år, medens den nu er 7 år for børn, der ved optagelsen i skolen fra et skoleårs begyndelse har nået en alder af 6 år og 9 måneder, og 8 år for børn, der ved optagelsen i skolen fra et skoleårs begyndelse er mellem 6 år og 6 år og 9 måneder.

Til § 35.

Den første af de herunder foreslåede ændringer er en følge af, at § 2 i lov nr. 675 af 22. december 1919 om tilskud af statskassen til Københavns kommunale skolevæsen samt til private ikke-eksamensberettigede skoler på landet er blevet ophævet ved lov nr. 416 af 12. juli 1946 om friskoler, om hjemmeundervisning samt om efterlønskassen for friskoler og efterskoler § 23, stk. 2, 1) og erstattet af regler i sidstnævnte lov.

Med hensyn til den anden af de foreslåede ændringer henvises til bemærkningen til lovforslagets § 7.

Til § 36.

Den foreslåede ændring er en à jour-føring med tilsynsloven af 12. april 1949.

Til § 37.

Den foreslåede ændring er af redaktionel art.

Til § 38.

De foreslåede ændringer er en følge af, at de tidligere forældreråd ved Københavns kommunes skoler ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn er afløst af skolenævn, der bl. a. fører tilsyn med, at de i skolen indskrevne børn følger undervisningen, og håndhæver lovgivningens bestemmelser til modarbejdelse af skoleforsømmelser.

Til § 39.

Ifølge folkeskolelovens § 50, stk. 1 inddeles en kommune som regel i skoledistrikter, der kan være større for hovedskoler og mellemskoler end for friskoler og grundskoler. Det fastsættes derhos, at det i så henseende skal tilstræbes, at børnene som regel i forskolen og grundskolen ikke får mere end 2½ km. til skole og i hovedskolen og mellemskolen ikke mere end 3½ km.

Ved den foreslåede ændrede affattelse af denne bestemmelse har man dels foretaget de ændringer af redaktionel karakter, som følger af de foreslåede ændringer af de forskellige skoleafdelingers betegnelser, og dels har man tilstræbt en sådan affattelse, at der ikke skulle være tvivl om, at centralisering af en kommunes skolevæsen vil kunne finde

sted fra et hvilket som helst klassetrin, jfr. herved bemærkningerne til lovforslagets § 2 om affattelsen af lovens § 2, stk. 3.

Med hensyn til reglerne angående skolevejens normale maksimale længde skal man i øvrigt henlede opmærksomheden på, at de nuværende grænser muligvis bør forskydes i opadgående retning. Hvor børnene transporteres fra opsamlingssteder, må afstandsbetingerne angå afstanden fra det enkelte barns hjem til opsamlingsstedet.

Til § 40.

Man henviser til bemærkningen til lovforslagets § 7.

Til § 41.

Som følge af realafdelingens henlæggelse under folkeskolen foreslår man til de ifølge folkeskolelovens § 52, stk. 1 og 2 allerede gældende regler om børns fritagelse for kristendomsundervisning tilføjet en bestemmelse om, at elever i realafdelingen, der ikke tilhører folkekirken, skal fritages helt eller delvis for undervisning i religion, når deres forældre eller værger fremsætter forlangende derom. Den foreslåede regel er identisk med den for eksamensmellemskolen og realklassen i henhold til almenskolelovens § 7 gældende bestemmelse, og forslaget om optagelse af denne bestemmelse i folkeskoleloven betyder således en opretholdelse af den nuværende ordning.

Til § 42.

Folkeskolelovens § 53 indeholder reglerne om fastansatte læreres og biskolelæreres adgang til at blive fritaget for at undervise i kristendomskundskab. Man har fundet det naturligt, at denne bestemmelse i forbindelse med realafdelingens henlæggelse under folkeskolen udvides til at omfatte undervisning i religion i realafdelingen.

Med hensyn til forslaget om, at ordene „uden for de sønderjyske landsdele“ udgår, kan man henviser til bemærkningerne til lovforslagets § 7.

Til § 43.

Når man her foreslår, at bestemmelsen i folkeskolelovens § 56, stk. 1 om, at planer og tegninger til gymnastiksale skal forelægges undervisningsministeriet til godkendelse, ophæves, skyldes dette, at godkendelse af planer og overslag vedrørende opførelse bl. a. af gymnastiksale ved lov nr. 200 af 12. april 1949 om folkeskolens styrelse og tilsyn er henlagt til skoledirektionen for landkommunernes vedkommende og til kommunalbestyrelsen for købstadkommunernes vedkommende, jfr. lovens § 19, stk. 2 og § 24, stk. 2, 2).

I folkeskolelovens § 56, stk. 2 er der fastsat en regel om børnenes omklædning til undervisningen i gymnastik. Den foreslåede ændring af denne bestemmelse er af redaktionel karakter.

Til § 44.

I henhold til gældende lovs § 57, stk. 2 kan kommunalbestyrelsen efter forhandling med skolekommissionen, forældrerådene (nu: skolenævnene) ved kommunens skoler og fælleslærerrådet udfærdige en vedtægt, der fastsætter reglerne for anvendelse af skolepligtige børn til erhvervsmæssigt arbejde efter de i lov nr. 145 af 18. april 1925 § 13 givne regler.

Nævnte lov er imidlertid ophævet ved § 76 i lov nr. 226 af 11. juni 1954 om almindelig arbejderbeskyttelse. I henhold til denne lovs § 38, stk. 1-3 og de tilsvarende bestemmelser i lov nr. 227 af samme dato om arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed § 17, stk. 1-3 må børn, der ikke er fyldt 14 år og lovligt udskrevet af skolen, ikke anvendes til andet arbejde af erhvervsmæssig karakter end egentlig budtjeneste i indtil 2 timer daglig efter skoletid, men der kan ved vedtægt for den enkelte kommune træffes bestemmelse om forbud herimod eller begrænsning heri.

Ved den foreslåede affattelse af folkeskolelovens bestemmelse angående de herhenhørende spørgsmål føres denne à jour med de nævnte nye bestemmelser i arbejderbeskyttelseslovene.

Til § 45.

Folkeskolelovens § 59, stk. 4 lyder således: „Er der til kommunens skolevæsen knyttet skolelægeordning, skoletandpleje, skolebespising eller skolebadning, optages de nærmere bestemmelser herom på skoleplanen.“ Begrundelsen for den foreslåede ændring af denne bestemmelse er, at skolelægeordning er blevet obligatorisk ved lov nr. 413 af 12. juli 1946 om skolelæger.

Til § 46.

Man henviser til bemærkningerne til lovforslagets § 7.

Til § 47.

I gældende lovs § 63, således som denne bestemmelse er affattet ved lov nr. 263 af 27. maj 1950, er det fastsat, at der under visse nærmere angivne betingelser kan ydes kommunerne uden for København, Frederiksberg og Gentofte tilskud til forrentning og afbetaling af lån til opførelse af nye eller tilbygning til ældre skolebygninger m. v. inden for nærmere i loven for de forskellige arter af skolelokaler m. v. fastsatte maksimalbeløb.

Ved den nu foreslåede tilføjelse til denne bestem-

melse foreslås der først givet undervisningsministeren bemyndigelse til i tilfælde, hvor undervisningen i det 8. skoleår i hovedskolen gennemføres ved centralisering, at forhøje tilskuddet til et skolelokale med inventar til indtil det dobbelte. Da afbetalings- og forrentningstilskuddet til et klasseværelse efter den allerede gældende lovregel ydes i forhold til et beløb på ikke over 9 500 kr., vil tilskuddet efter den foreslåede nye regel kunne ydes i forhold til et beløb på indtil 19 000 kr. Man anser en sådan forbedring af de gældende tilskudsregler på dette specielle område for at ville være et væsentligt incitament for kommunerne til at samarbejde om indretning af hovedskoleundervisning for 8. skoleår, således at særligt børn fra mindre eller tyndt befolkede landkommuner kan få forbedrede muligheder for at deltage i denne undervisning.

Dernæst foreslås der givet hjemmel for at yde tilskud fra staten til afbetaling og forrentning af lån, som optages til tilvejebringelse af lokaler til realafdeling i kommuner eller skoleforbund, hvor der ikke hidtil har været kommunal eksamenskole, således at tilskud kan ydes i forhold til højst 9 500 kr. til hvert klasselokale med inventar og højst 10 000 kr. til et lokale til undervisning i naturlære med inventar. De nævnte maksimumsbeløb er de samme, som ifølge de allerede gældende regler er fastsat for henholdsvis almindelige klasseværelser og for faglokaler. Denne bestemmelse vil ligesom den foran omhandlede få sin særlige betydning for landkommunerne, idet alle købstadkommuner i forvejen har indrettet eksamenskole. Bestemmelsen vil således være i god overensstemmelse med et af hovedformålene med nærværende lovforslag, nemlig det at skabe lige så gode muligheder for børnene på landet, som børnene i byerne har.

Den foreslåede ændring af stk. 2 er en følge af, at lov nr. 312 af 4. juli 1942 om ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom er afløst af lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m. v.

Ifølge den gældende lovbestemmelse i folkeskolelovens § 63, stk. 6 er det en betingelse for opnåelse af de allerede hjemlede forrentnings- og afbetalings-tilskud, at planer og tegninger til det pågældende byggearbejde er indsendt til skoledirektionen til godkendelse inden 1. april 1953 (for købstadkommunernes vedkommende, at byrådets endelige godkendelse af planerne og tegningerne har fundet sted inden denne dato), og at arbejdet er fuldført, så det står rede til brug senest 1. april 1958.

Ved den nu foreslåede ændrede affattelse af denne bestemmelse foreslås fastsættelsen af de fornødne frister overladt til undervisningsministeren efter

forhandling med folketingets finansudvalg. Det følger af sagens natur, at fristerne ikke kan være de samme for de tilskud, som der nu foreslås tilvejebragt hjemmel for at yde, som for de tilskud, som der allerede i gældende lov er hjemmel for at yde.

Til § 48.

Ved lov nr. 263 af 27. maj 1950 blev der som et nyt led indføjet en sålydende bestemmelse i folkeskolelovens § 64, stk. 2: „Undervisningsministeren er bemyndiget til for kommuner, der ønsker at iværksætte et forsøgsarbejde inden for folkeskolen, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i denne lovs afsnit II og III, jfr. afsnit IV, indeholdte bestemmelser angående folkeskolens ordning og undervisningens ordning og omfang, som vil være forenelige med fastholdelsen af folkeskolens mål.“

Ved samme lovs § 4 blev der givet en sålydende bestemmelse: „Undervisningsministeren bemyndiges endvidere til i forsøgsøjemed at tillade, at bestemmelserne om mellemkolen i lov nr. 62 af 24. april 1903 om højere almenskoler m. v. fraviges i det omfang, hvori det kan ske uden tilsidesættelse af de mellemkolen ved nævnte lovs §§ 2 og 3, jfr. § 11, pålagte opgaver, herunder i forhold til realklassen og gymnasiet.“

Endelig blev undervisningsministeren ved lov nr. 219 af 7. juni 1952 om midlertidig ændring af almenskoleloven bemyndiget til for højere almenskoler, som måtte ønske at iværksætte et forsøgsarbejde i de 3 et-årige gymnasieklasser eller i den et-årige realklasse, at godkende sådanne hertil sigtende afvigelser fra de i almenskoleloven indeholdte bestemmelser angående undervisningens ordning, som ikke har til følge, at elevernes mulighed for at gøre brug af deres skoleuddannelse som grundlag for videregående studier eller for rettigheder i anden henseende forringes.

Selv om gennemførelsen af den i nærværende lovforslag foreslåede ændrede ordning af folkeskolen formentlig vil betyde en væsentlig mindskelse af behovet for forsøgsarbejde, der forudsætter afvigelser fra de foreslåede rammer, har man anset det for rigtigst, at der i loven fortsat findes hjemmel for, at sådant forsøgsarbejde kan finde sted med undervisningsministerens tilladelse. Ved affattelsen af den foreslåede bestemmelse herom har man holdt sig til de allerede gældende bestemmelser, således at den ændrede affattelse alene er udtryk for en tilpasning af de gældende bestemmelser til den foreslåede ændring af folkeskolens opbygning, herunder henlæggelsen af den foreslåede 3-årige realafdeling under folkeskolen.

Til § 49.

Lovforslagets § 49 indeholder ikrafttrædelsesreglerne, og det foreslås, at nyordningen skal træde i kraft således, at 6. hovedskoleklasse og det tilsvarende trin i skoler, hvor der ikke er oprettet en klasse for hver årgang, senest skal oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1959-60, ved skoler, der under den nuværende ordning har 4-årig grundskole, dog senest fra begyndelsen af skoleåret 1960-61. Efter den foreslåede bestemmelse skal oprettelsen af de følgende klassetrin efter nyordningen og afviklingen af de efter de nuværende regler påbegyndte klasser afpasses efter det foran angivne udgangspunkt, hvoraf følger, at 1. mellemskoleklasse såvel i den eksamensfri afdeling som i eksamensafdelingen sidste gang kan oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958-59. Ved skoler, der under den nuværende ordning har 5-årig grundskole, vil de klasser, der i skoleåret 1958-59 er 5. klasser, og som efter den nuværende ordning ville blive 1. mellemskoleklasser i skoleåret 1959-60, blive 6. hovedskoleklasser i 1959-60. Ved skoler, der under den nuværende ordning har 4-årig grundskole, vil de klasser, der i skoleåret 1958-59 er 4. klasser, og som efter den nuværende ordning ville blive 1. mellemskoleklasser i skoleåret 1959-60, blive 5. hovedskoleklasser, således at der først det følgende skoleår bliver 6. hovedskoleklasser ved disse skoler. Ved begge de nævnte nuværende arter af skoler vil 1. mellemskoleklasserne således sidste gang kunne oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1958-59. Den nuværende mellemskoleeksamen vil således sidste gang kunne afholdes ved udgangen af skoleåret 1961-62, og realeksamen efter nuværende ordning sidste gang ved udgangen af skoleåret 1962-63.

I den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse er det endvidere anført, at de til den nuværende 7-årige landsbyordnede skole i henhold til gældende lovs § 2, stk. 2 knyttede kursus til almindelig forberedelseseksamen og den samme sted omhandlede fortsættelsesklasse sidste gang vil kunne oprettes

fra begyndelsen af skoleåret 1960-61. Dette følger af det allerede omtalte udgangspunkt for den nye ordnings ikrafttræden, men lige som i de af den tidligere undervisningsminister fremsatte forslag har man også nu fundet det rimeligt at foreslå, at der holdes en mulighed åben for fortsættelse eller eventuelt oprettelse af sådanne kursus i en overgangs tid, som efter den foreslåede affattelse vil blive på ca. 7 år.

Når 6. hovedskoleklasse skal oprettes senest fra begyndelsen af skoleåret 1959-60, vil det medføre, at 1. realklasse senest skal oprettes fra begyndelsen af skoleåret 1961-62, således at realeksamen efter nyordningen første gang vil blive afholdt ved udgangen af skoleåret 1963-64. For de skoler, der nu har 4-årig grundskole, vil de enkelte trin i gennemførelsen af nyordningen falde et år senere.

I stk. 2 foreslås det fastsat, at de bestemmelser i den nugældende ordning, herunder også almen-skolelovens bestemmelser om eksamensmellemskolen og realklassen, der vil blive ændret ved gennemførelsen af nærværende lovforslag, afløses af bestemmelserne i nærværende lov, efterhånden som de nye klasser, skoleafdelinger og eksaminer træder i stedet for de nu eksisterende.

I stk. 3 foreslås der givet undervisningsministeren bemyndigelse til at fastsætte de nærmere ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser og til at lade folkeskoleloven optrykke og bekendtgøre med de ændringer, der dels allerede er foretaget ved de i lovforslagets indledning nævnte love, dels vil blive foretaget ved gennemførelsen af nærværende lovforslag.

I stk. 4 anføres det, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. For skolevæsenet på Grønland gælder lov nr. 274 af 27. maj 1950. For Færøernes vedkommende foreslås det, at loven ved kgl. anordning skal kunne bringes til anvendelse her med de af forholdenes forskellighed følgende ændringer. Det bemærkes hertil, at folkeskoleloven af 1937 ifølge § 64, stk. 3 ikke gælder for Færøerne.